

Stichting De Veenfabriek Leiden

Jaarverslag 2022

Leiden, 30 mei 2023

BESTUURSVERSLAG	1
Inleiding op de jaarrekening	77
JAAARREKENING	78
Balans per 31 december 2022	78
Exploitatierekening over 2022	79
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	80
Toelichting op de balans per 31 december 2022	81
Toelichting op de exploitatierekening over 2022	86
Resultaatvergelijking	93
Prestatieverantwoording	94
Speellijst	95
OVERIGE GEGEVENS	98
Accountantsrapportage	
BIJLAGEN	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	

VEENFABRIEK

JAARVERSLAG 2022

Een verslag van een jaar waarin de vraag 'waar doe je goed aan' in alle opzichten centraal staat.

Voorstelling: NIEMAND HEET ROZENHART | Beeld: Isabelle Renate la Poutré

VOORWOORD

Waar doe je goed aan? Het antwoord op die vraag is allesbehalve simpel. Misschien is een eenduidig antwoord zelfs gevaarlijk. Want als we ons blindstaren op één zienswijze, verliezen we de mogelijkheden voor andere uit het oog. Zien we het goede als iets absoluuts, dan doen we vaak slechte dingen om het na te streven.

Hoe doe je 'het goede' in een wereld die steeds ingewikkelder lijkt te worden? Theater is een plek waar we die vraag vanuit verschillende perspectieven kunnen benaderen. Waar we vaste denkbeelden los kunnen weken en opnieuw leren kijken. Waar we kunnen proeven van dissonante tonen, tegenstrijdige ideeën en onbekende smaken. Waar we groot en raar durven dromen.

In 2022 deden we met KRANT onderzoek naar het medialandschap op een krantenredactie, maakten we muziektheater met en over Artificial Intelligence in h/AI. Op Oerol bouwden we een absurdistisch theaterfeest vol onbeschaamd opportunisme: Niemand heet Rozenhart. Met kindervoorstelling Koken met Amba doken we via zoete smaken in een beladen koloniaal verleden. We vroegen keer op keer waar je in godesnaam goed aan doet, aan personages en publiek en gelukkig weten we het antwoord niet.

INHOUD

1. ACTIVITEITEN IN 2022	p.6
1.1 KRANT	p.7
1.2 NIEMAND HEET ROZENHART	p.12
1.3 THEATER VOOR KETI KOTI KOKEN MET AMBA	p.15
1.4 h/AI	p.19
1.5 REPRISE MARIA MARIA MARIA	p.22
1.6 VEENPROEVEN	p.27
1.6.1 NIEMAND HEET ROZENHART	p.28
1.6.2 h/AI	p.28
1.6.3 WAAR DOE JE GOED AAN?	p.29
1.7 OVERIGE ACTIVITEITEN	p.33
1.7.1 <u>WAARDOEJEGOEDAAN.NL</u>	p.33
1.7.2 DE GIDS GOEDDOEN	p.35
1.7.3 PRYOR	p.36
1.7.4 JUDY LIJDSMAN	p.40
2. TALENTONTWIKKELING / JONG TALENT	p.41
2.1 NIEUWE MAKER	p.43
2.2 ONDERWIJSPROJECTEN	p.45
2.3 ONDERWIJS: NEGEN JAAR ARTEZ	p.46
3. HET PUBLIEK VAN DE VEENFABRIEK	p.47
3.1 PUBLIEKSBEREIK EN MIDDELEN	p.47
3.2 BEZOEKERS PER PRODUCTIE (tabel)	p.50
3.3 COPRODUCTIES SAMENWERKINGEN (tabel)	p.50

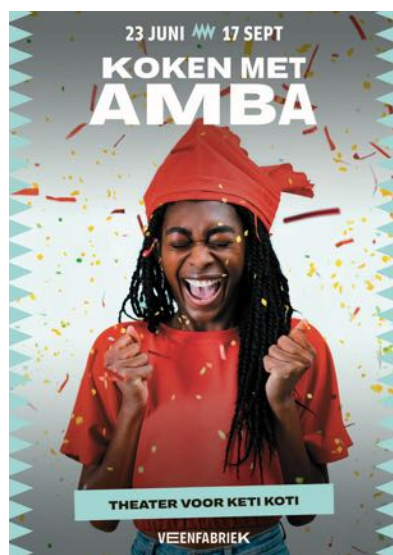
4. ONTWIKKELING ORGANISATIE **p.51**

4.1 EVALUATIES	p.52
4.2 PUBLIEKSONDERZOEK	p.53
4.3 SAMENWERKINGEN IN LEIDEN	p.54
4.4 OVERIGE SAMENWERKINGEN	p.56
4.5 TOELICHTING BIJ DE JAARREKENING	p.57
4.6 SOLVABILITEIT EN CURRENT RATIO	p.57
4.7 MATCHING BIJDRAGE FPK	p.58
4.8 TOELICHTING BATEN EN LASTEN COPRODUCTIES	p.58
4.9 VERANTWOORDING COVID BIJDRAGE	p.60
4.10 TOT SLOT	p.61

5. WERKGEVERSCHAP | OPDRACHTGEVERSCHAP **p.62**

5.1 ZORGDRAGEN VOOR MENSEN	p.62
5.2 BESTUUR DIRECTIE	p.63
5.3 CODE DIVERSITEIT EN INCLUSIE	p.67
5.4 FAIR PRACTICE CODE	p.68
5.5 VEILIGHEID OP DE WERKVLOER	p.69
5.6 CODE CULTURAL GOVERNANCE	p.75
5.7 TOEPASSING WNT	p.75

1. ACTIVITEITEN IN 2022

1.1 KRANT

Een zenuwslopende journalistieke thriller over een krantenredactie

CREDITS

tekst en regie: Joeri Vos | compositie: John van Oostrum, Bastiaan Woltjer | spel en muziek: Jacobien Elffers, Roland Haufe, Milena Haverkamp, Ruta van Hoof, Derron Lurvink, Phi Nguyen, John van Oostrum, Niki Verkaar, Bastiaan Woltjer, Lena Entezami (vervangende speler), Judy Lijdsman (vervangende speler) | vormgeving: Mats Boswijk | installatie: John van Oostrum | lichtontwerp: Henk Geurds | kostuumontwerp: Vita Coenen, David Fikkert | techniek: Joris Engering, Vincent Krouwer, Ramses Nieuwenhuizen, Roy van Zon | productie: Emmalot Morel | publiciteit en marketing: Kelly de Haan, Judy Lijdsman | campagnebeeld: Anne Harbers | scène fotografie: Isabelle Renate la Poutré | videoteaser | Simon Boer | met dank aan Teun Smits

Terwijl een verwoestende ramp aan de andere kant van de wereld plaatsvindt, komen dichterbij huis kwalijke zaken aan het licht. KRANT is een zenuwslopende thriller over een krantenredactie waar verontrustende geheimen over het eigen bedrijf worden ontrafeld; Wat als ook dit in de krant komt?

Het is vandaag. De aardbeving voor de kust van Chili is catastrofaal. Verwoestende golven tot 25 meter hoog slaan op de kust. De tsunami reikt tot aan de andere kant van de Stille Oceaan. Het lukt de redactie niet om contact te krijgen met de correspondent in Zuid-Amerika. Tegelijk worden er over het eigen bedrijf onthutsende geheimen onthuld. Maar wat is er van waar? En wat zijn de gevolgen als dit in de krant staat?

KRANT is het eerste deel van het drieluik De Klap geschreven door Joeri Vos, geïnspireerd door de vraag “Waar doe je goed aan?” Elk deel portretteert een groep die zich (min of meer) professioneel verhoudt tot een grote en ontwrichtende gebeurtenis op het wereldtoneel. Na KRANT speelt de Veenfabriek in 2023 RECHT, over internationaal recht, en in 2024 HULP over de goede bedoelingen van hulpverleners en vrijwilligers. Ieder deel van De Klap staat op zichzelf.

KRANT IN DE KRANT

“Het begint allemaal onschuldig. De voorstelling Krant van het Leidse muziektheatergezelschap De Veenfabriek vertrekt vanuit liefdevolle, warmbloedige satire. In een tl-verlicht kantoortuindecor zijn we getuige van de alledaagse beslommeringen op een krantenredactie. Vieze koffie, flauwe humor, collega’s in gekreukt colbert en spijkerbroek. Maar ook: nieuws dat de hele dag binnenstroomt, een wereldwijd correspondentennetwerk en een opeenvolging van ingewikkelde afwegingen: wanneer is iets nieuws, wanneer brengen we het? En hoe?

De personages die schrijver en regisseur Joeri Vos, tevens artistiek leider van de Veenfabriek, hier opvoert zijn weldenkende, goedgebekte, gewetensvolle figuren. Hij laat ze onderzoeken, twijfelen en met elkaar discussiëren, en brengt zo herkenbaar de beroepspraktijk in kaart. En geestig, want het is óók een zootje. In een omineuze vooruitblik aan het begin van de voorstelling wordt echter al gehint op een dramatische afloop. (...) Hier lijkt Vos plotseling de fictie te verlaten. De personages zijn verzonnen, de betreffende krant wordt niet met naam genoemd. Maar in dit onderzoek, dat zogenaamd door twee redacteuren van de fictieve krant wordt gedaan, duiken plots de namen op van de belangrijkste krantenuitgevers in Nederland: DPG Media en Mediahuis, en die van hun eigenaren, de families Van Thillo en Leysen.” - Volkskrant

“Vos, al jaren één van de meest urgente en spannende schrijvers en regisseurs in Nederland, bedrijft een soort journalistiek als hij schrijft. Hij kiest een onderwerp en verdiept zich grondig: zo liep hij mee op de intensive care als research voor De Lankmoedigen en interviewde hij een hoge militair voor zijn stuk Alles van waarde. (...) Nu liep hij een dag stage bij een grote krant (...)

Maar Krant gaat niet alleen over het reilen en zeilen van het ouderwetse kranten maken – zeer gemakkelijk en accuraat verbeeld, een feest der herkenning voor wie ooit op een redactie rondliep – maar ook over het groeiende wantrouwen jegens de mainstreammedia en over de monopolisering van het nieuws in Nederland.

Want sinds 2017 met de overname van de Telegraaf Media Groep zijn alle grote kranten in handen van slechts twee Belgische (familie)bedrijven: DPG Media (onder meer Het Parool, AD, Trouw en de Volkskrant) en het Mediahuis (De Telegraaf, NRC Handelsblad en vele regionale kranten). (...) De feiten en echte namen voegde hij toe voor meer impact, zegt hij. “Ik hoop dat er aandacht komt voor de risico’s van de machtsconcentratie bij de media, omdat ik me daar zorgen over maak. Hadden we dit gesprek ook gehad als ik namen had verzonnen? Ik denk dat de kans kleiner was.” - Parool

KRANT ging op 4 februari in première in Theater Ins Blau in Leiden. De zorgen over kwaliteitsjournalistiek die KRANT aan de kaak stelt, ontging ook de krantenwereld zelf niet. In aanloop naar de première van KRANT verschenen er meerdere interviews met Joeri Vos, onder andere in het Parool en de Volkskrant.

BIJZONDERE HERNEMING

Op 17 november speelden we KRANT nog twee keer op speciaal verzoek. ‘S middags voor studenten van de master journalistiek (Centre for Linguistics, Universiteit Leiden), en ‘s avonds voor een zaal vol onderzoeksjournalisten uit Nederland en Vlaanderen, op uitnodiging van de Vereniging van Onderzoeksjournalisten (VVOJ). Na afloop spraken makers en publiek over de toekomst van de journalistiek.

“Voor studenten journalistiek is deze indringende voorstelling een uitstekende manier om de discussie over de risico’s van de samenklontering van de media aan te wakkeren en beter na te denken over pluriformiteit in ons medialandschap. Ook de rol van de stagiair is mooi in beeld gebracht in deze voorstelling.” Jaap de Jong – Professor Journalistiek en nieuwe media Universiteit Leiden

IN DE PERS

“Krant is vooral een slim getoonzette, het brein op scherp zettende oproep tot gedegen onderzoek. Waarvan acte!” - Trouw

“Vos weeft een zenuwslopende journalistieke thriller, die een stevige concentratie van de toeschouwer vereist. De uiteenzetting van de journalisten is net zo zeer een opdracht voor het publiek als voor de personages van Nguyen en Elffers: klinkt dit als een verhaal dat gepubliceerd zou moeten worden?” - Theaterkrant

“Als journalist Vik (Ruta van Hoof) een opsomming geeft van wat DPG en Mediahuis allemaal bezitten – van de Volkskrant tot Ouders van nu, van Donald Duck tot NRC – klinkt dat even indrukwekkend als onheilspellend.” - Volkskrant

“Er zijn niet veel theatervoorstellingen waarbij je na afloop onmiddellijk het internet wilt afstruinen om te checken of het explosieve materiaal dat je net gepresenteerd hebt gekregen ook daadwerkelijk klopt. Maar dat is toch precies wat KRANT van de Veenfabriek teweegbrengt.” - Telegraaf

Mediabaas DPG Christian Van Thillo reageert op de voorstelling in Volkskrant: ‘Op dit moment overweegt [Van Thillo] geen juridische stappen. “Als mensen de inhoud zouden opvatten als serieuze beschuldigingen die mijn goede naam schaden, dan misschien wel. Maar ik verwacht van niet. Ik zal er in elk geval niet zelf naartoe gaan, zo zit ik niet in elkaar; ik ben geen masochist.’”

1.2 NIEMAND HEET ROZENHART

Muziektheater over opportunisme en verraad, waar idealisten vrolijk tegen een muur van onbegrip en tegenwerking beuken

CREDITS

Tekst: Koos Terpstra | regie: Joeri Vos | muziek: Milena Haverkamp, Ton van der Meer | artistieke coördinatie: Milena Haverkamp | spel: Sharlee Daantje, Jacobien Elffers, Monica Hofman, Floor van der Jeugd, Fedja Louman, Derron Lurvink, Phi Nguyen, Nimuë Walraven | productie: Emmalot Morel, Emma van Stapele | vormgeving: Hein Drost | geluid: Joris Engering | licht: Roy van Zon | kostuums: Sandra Kaas | publiciteit en marketing: Kelly de Haan, Judy Lijdsman | fotografie campagnebeeld: Anne Harbers | scène fotografie: Isabelle Renate la Poutré

Koos Terpstra schreef speciaal voor Veenfabriek een toneeltekst die scherp langs de randen van onze tijd scheert: NIEMAND HEET ROZENHART. Grof, grappig en groots muziektheater over opportunisme en verraad. Waar idealisten vrolijk tegen een muur van onbegrip en tegenwerking beuken.

Onze wereld is amper te vatten: cynisme in de politiek, complottheorieën, een wereldbevolking die zichzelf en de aarde uitput. In NIEMAND HEET ROZENHART wordt een meisje verkocht en loopt een jongen weg van huis om de wereld te gaan redden. Beiden willen het goede doen. Maar wat is het goede? Het lijkt niet meer te bestaan. Oprecht en speels slaan het meisje en de jongen zich door een absurde wereld heen, die verdacht veel lijkt op de onze. Omdat opgeven het laatste is wat zin heeft. De voorstelling NIEMAND HEET ROZENHART speelde van 10 tot en met 19 juni op Oerol Festival.

VERTELLER: God weet waar dit verhaal over gaat. Over plotselinge dood en verkochte meisjes en vertrouwen en verraad en mensen waar we wat van vinden, grote liefde en vogels die uit de lucht worden geschoten en rechters die rechtspreken en ...

ROZENHART: Waarom zou je zo'n onwaarschijnlijk verhaal willen vertellen.

VERTELLER: Een verhaal vertel je alleen maar, opdat de mensen zich zullen verwonderen.

IN DE PERS

“Als er een festivalaward zou bestaan voor meest hysterische vormgeving zou deze voorstelling hem absoluut winnen.” - NRC

“Er zijn volop catchy muzikale acts en extravagante personages, zoals een vlezige ‘oermoeder’ (Phi Nguyen), een dominante jager (Sharlee Daantje), of principiële boer (Jacobien Elffers).” - NRC

“Zowel tekst als regie zetten expliciet in op chaos en ontregeling en vermijden verstilling. Dat gevoel van zoeken naar intimiteit en verbinding in een wereld waar je geen grip op krijgt en waar houvast voortdurend tussen je vingers doorglipt, wordt daardoor treffend invoelbaar gemaakt” - Theaterkrant

“Een heftige, maar ook komisch en muzikaal getrokken parallel met de werkelijkheid, waarin de grote smoel de macht wil” - Dagblad van het Noorden

1.3 THEATER VOOR KETI KOTI | KOKEN MET AMBA (6+)

Een muzikale en smakelijke voorstelling voor jong publiek

CREDITS

tekst & regie: Nita Kersten | spel en zang: Ntianu Stuger | toetsen en zang: Sophie Anglionin |
percussie: Vernon Chatlein | trombone, tuba: Bastiaan Woltjer | chefkok: Jacintha Groen |
vormgeving: Mats Boswijk | kostuums: Annelies Michelle | productie: Diane Du Pont | publiciteit en
marketing: Kelly de Haan | fotografie campagnebeeld: Anne Harbers | scène fotografie: Bart
Grietens

Samen met Jacintha Groen, de initiatiefnemer van Songs of Freedom in Leiden, maakten we de muzikale kindervoorstelling KOKEN MET AMBA (6+). Het is de vierde voorstelling die we rondom Theater voor Keti Koti creëerden: na Theater voor Keti Koti (2018), Koken voor Kakerakotie (2019), Koken voor Tjampakka (2020) en een online event voor Theater voor Keti Koti in 2021, richtten we ons in 2022 voor het eerst op een jonge doelgroep. Via de smaken van de Surinaamse keuken maken de kinderen in KOKEN MET AMBA kennis met de koloniale geschiedenis van ons land.

Amba is jarig en trakteert haar klas vol trots op een Surinaamse lekkernij. Ze draagt een speciale koto voor haar verjaardag. Vroeger durfde ze dat niet. Totdat oma haar alles leerde over de Surinaamse cultuur en hoe Nederland en Suriname onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

KOKEN MET AMBA is een muzikale en smakelijke voorstelling (6+) waarin we aan de hand van de Surinaamse keuken de familiegeschiedenis van de tienjarige Amba vertellen. Begeleid door swingende liedjes met percussie, piano en trombone volgen we het spoor van Amba's familie terug in de tijd: van Nederland via Suriname naar West-Afrika.

We speelden de voorstelling voor groepen 3 t/m 6 op verschillende basisscholen in Leiden en omgeving. Op 2 en 3 juli was de voorstelling in Museum Volkenkunde te zien.

THEATER VOOR KETI KOTI

KOKEN MET AMBA maakt deel uit van Theater voor Keti Koti: een jaarlijks initiatief waarin tal van gezelschappen en podia op theatrale wijze aandacht besteden aan het gedeelde koloniale en slavernijverleden van ons land. In 2018 is Theater voor Keti Koti gestart door de Veenfabriek en Het Nationale Theater (Romana Vrede, Joeri Vos en Phi Nguyen). Inmiddels is het uitgegroeid tot een zelfstandige stichting die van harte gesteund wordt.

Theater voor Keti Koti stimuleert en bundelt voorstellingen en culturele activiteiten rondom de nationale herdenking van de afschaffing van de slavernij op 30 juni en 1 juli. Ieder jaar sluiten meer en meer theaters en gezelschappen zich aan.

AMBA'S OMA: "Dit is het verhaal over de Surinaamse Nederlanders en hoe ze hier zijn gekomen. Zo'n verhaal kunnen andere oma's jullie ook vertellen over de Marokkaanse, Joodse, Indonesische, Chinese of Afghaanse Nederlanders. Iedereen heeft zijn eigen koffer met verhalen.

IN DE PERS

“Ik wil kinderen laten zien dat we allemaal verbonden zijn door een gedeeld verleden. Dat is een verhaal dat ik zelf als kind gemist heb op school.” - Nita Kersten, regisseur & schrijver

Jacintha Groen: “Mensen zeiden dat onderwerp is veel te heftig voor jonge kinderen. Maar kinderen kunnen meer aan dan je denkt. Kersten bevestigt dat: “Kinderen zijn helemaal niet bezig met schuld of wat ze ervan moeten vinden. Daar kunnen wij volwassenen nog wat van leren – NRC

“Het stuk wordt afgesloten met Mi Kanto waarvan de vertaling neerkomt op ‘ik ben gestruikeld maar ik sta nog recht overeind. ‘Het publiek vindt het prachtig en zingt uitbundig mee. - Leidsch Nieuwsblad

Regisseur Nita Kersten heeft met *Koken met Amba* een prachtige jeugdtheatervoorstelling neergezet. - Theaterkrant

“In een voorstelling die gaat over openstaan voor andere culturen, draagt het daadwerkelijk proeven van onbekende smaken en het ruiken van onbekende geuren expliciet bij aan de zeggingskracht” - NRC

PUBLIEKSREACTIES

“Tijdens de voorstelling waren er een heleboel liedjes en verhalen. Amba vertelde over dat er vroeger slavernij in haar land Suriname was. De Nederlanders kochten gewoon mensen uit Suriname omdat ze zelf geen zin hadden om dingen te oogsten. Ze vertelde ook hoe ze met haar vader uit Suriname naar Nederland was gekomen. De meeste juffen en kinderen hadden zich heel erg vermaakt en de hapjes waren heerlijk!” - Laura uit groep 5/6

1.4 h/AI (human/ARTIFICIAL INTELLIGENCE)

Human/Artificial Intelligence, filosofisch muziektheater van de toekomst, met acteurs, een veertienkoppig orkest én Artificial Intelligence

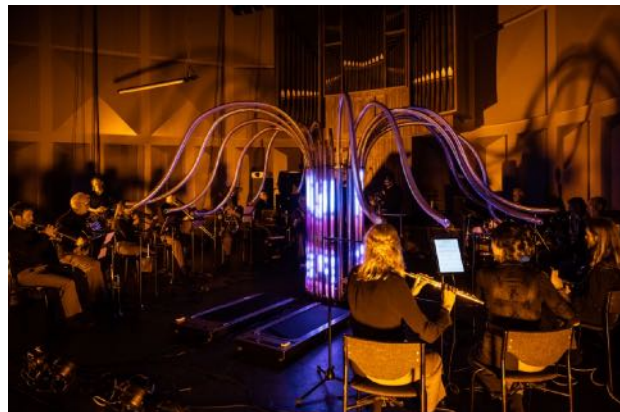
CREDITS

regie: A.I., John van Oostrum | tekst | A.I., Jibbe Willems, Ninke Overbeek | muziek: A.I., Lam Lai |
installatie: A.I., John van Oostrum | scenografie: Noa Helder | spel: A.I., Anna Schoen, Chandana
Sarma, Jeroen van Arkel, Monica Hofman | orkest: De Ereprijs o.l.v. Gregory Charette | productie:
Caco Verhees | geluid: Pieter Jongelie | techniek: Vincent Krouwer | publiciteit: Kelly de Haan,
Lies Mensink, Janaï Shibolet, Marcel Vos | fotografie campagnebeeld: Studio Miek Uittenhout |
scène fotografie: Bart Grietens

Wat is AI (Artificial Intelligence) eigenlijk voor wezen? En wat is een mens? Kan AI hierover met ons meedenken, filosoferen en zelfs kunst maken? In h/AI gaan de Veenfabriek, Orkest De Ereprijs en theatergroep ECHO de uitdaging aan en maken bovenmenselijk muziektheater samen met AI.

Kunstmatige intelligentie is onderdeel geworden van ons menszijn. Het ondersteunt onze denkprocessen, beïnvloedt onze keuzes en neemt steeds meer taken van ons over. Ongemerkt zit "AI" al in onze apparaten en systemen. Nog even en AI neemt ons hoofd over. Volgens aanhangers belooft dat veel goeds, maar critici wijzen op toekomstige gevaren. Gaat AI ons helpen om boven onszelf uit te stijgen? Of doet het ons met onze hoogmoed ter aarde storten?

h/AI is een bovenmenselijke manifestatie met vier acteurs, een veertienkoppig orkest, AI en het publiek. Hoe groot is de invloed van AI op het spel, de muziek en wat merkt de toeschouwer hiervan? h/AI ging in première op 14 september tijdens de Art & Science Week in Leiden de European City of Science 2022.

John van Oostrum: "Artificial Intelligence is enorm in ontwikkeling en speelt nu al een grote rol in hoe we de wereld tot ons nemen. Maar de ontwerpers ervan zitten in Silicon Valley afgesneden van de werkelijkheid. Dat AI ontwikkeld wordt, is onvermijdelijk. Misschien is het dus niet de vraag of we er goed aan doen, maar hoe we het in kunnen zetten om er goed aan te doen.

IN DE PERS

“Kunstmatige intelligentie moet een herkenbaar gezicht krijgen. En wat kan iets beter een gezicht geven dan kunst?” - NRC

“h/AI is ook een lofzang op de ouderwetse analoge mens, zijn scheppingsdrang, zijn geschiedenis en de adem die de muziek maakt.” - Leidsch Dagblad

“De klanken van de muziekinstrumenten jagen een kleurenspeel door de installatie - of is het omgekeerd? Wie bespeelt wat, wat dirigeert wie?” - Theaterkrant

PUBLIEKSREACTIES

“Ik heb met verwondering, wijdgesperde ogen en opengevallen mond genoten. Ik vond het een prachtige voorstelling waarin de menselijkheid en het logische haarfijn tegen elkaar werden opgezet”

“Een bijzondere voorstelling die in mijn ogen mooi de kwetsbaarheid en onzekerheid van de mensheid ten opzichte van AI weerspiegelt. Alsof we een nieuwe Adam en Eva zijn die op het punt staan verjaagd te worden uit het paradijs. Alleen is de rol van God dit keer overgenomen door AI.”

1.5 MARIA MARIA MARIA - SUCCESREPRISE

Een wonderlijke vertelling over de bekendste Moeder ter wereld en haar kinderen

CREDITS

tekst en regie: Joeri Vos | composities en arrangementen: Bastiaan Woltjer | spel, zang en muziek: Ghaeth Almaghoot, Jacobien Elffers, Anass Habib, Milena Haverkamp, Enric Monfort, Raphael Vanoli, Bastiaan Woltjer | vormgeving: Mats Boswijk | kostuums: Vita Coenen | techniek: Ramses Nieuwenhuizen | productie: Emmalot Morel, Ray Vaessen, Gemma Hauptmeijer | publiciteit en marketing: Kelly de Haan, Judy Lijdsman | camera en montage teaser: Jeffrey Tomberg | fotografie campagnebeeld: Anne Harbers | scenefotografie: Isabelle Renate la Poutré | met dank Smits en Konrad Koselleck

Na de première in 2021 regende het vijf sterren recensies voor MARIA MARIA MARIA. Dit seizoen kreeg de voorstelling meerdere eervolle vermeldingen in de eindejaarlijstjes van critici. NRC plaatste hoofdrolspeler Jacobien Elffers voor haar vertolking van Maria in de top 5 beste actrices van 2022 en de voorstelling zelf in de top 10 best voorstellingen van het seizoen. Trouw recensent Hanny Alkema noemde MARIA MARIA MARIA bij haar afscheidsinterview zelfs een van de meest onvergetelijke voorstellingen van de afgelopen 50 jaar.

MARIA MARIA MARIA is een wonderlijke vertelling over de bekendste moeder ter wereld. De voorstelling is geïnspireerd op verhalen uit de Bijbel en de Koran en persoonlijke verhalen van de muzikanten. MARIA MARIA MARIA is bedoeld voor iedereen, ongeacht geloofsovertuiging of -twijfel, en probeert niemand ergens van te overtuigen. Vol inspiratie, twijfel, troost en muziek.

De muzikanten laten zich inspireren door onder meer de 13e eeuwse Cantigas de Santa Maria uit Spanje waarin de wonderen van Maria bezongen worden. De Marokkaanse zanger

Anass Habib bezingt Maria betoverend in het Aramees, de taal waarin Jezus sprak. Maar ook in het Latijn, Arabisch, Frans en Galicisch-Portugees.

Na de lovende ontvangst brachten we Maria terug voor publiek met een succesreprise. In vlakkevloertheaters en op bijzondere locaties als de Lutherse Kerk in Den Haag en de Arminiuskerk in Rotterdam. We sloten het jaar met een speciale kersteditie met (kerst)diner in Haarlem, tien dagen lang speelden we twee keer per dag. De reeks was in no time uitverkocht.

Samen met de nieuwe toneelbibliotheek drukten we tekstboekjes met daarin ook de vertalingen van de gezongen liederen en QR-codes naar de muziekvideo's die we eerder in juni 2021 in de Duif in Amsterdam opnamen. Ook in 2023 staat er weer een succesreprise gepland, dan gaan de tekstboekjes wegens succes opnieuw in druk.

IN DE PERS

“Jacobien Elffers verricht niets minder dan een klein wonder.” - de Volkskrant

“Weergaloos muziektheater” - Trouw

“Is er iemand in de Nederlandse podiumkunsten die de emotionele intensiteit en precisie van Jacobien Elffers evenaart? De acteur plaatst iedere zin, woord en blik zo precies, met zo'n onfeilbaar gevoel voor timing en gevoelsimpact, dat het soms lijkt alsof ze het acteren geheel en al ontstijgt en op een heel ander niveau terechtkomt, ergens tussen spelen en musiceren in.” - Theaterkrant

(keuze van de criticus) “Wat de voorstelling zo waarachtig maakt, is dat ogenschijnlijke tegenstrijdigheden in één adem door en naast elkaar bestaan: God en Allah, religie en atheïsme, vroeger en nu, ernst en grap. Dat alles een persoonlijke kwestie of keuze is, laat schrijver/regisseur Joeri Vos meesterlijk in voorstelling, in muziek, taal en in deze Maria doorklinken.” - Trouw

“De mijmeringen van Maria vormen de basis van het stuk en Elffers richt zich rechtstreeks tot het publiek. Zij en schrijver/regisseur Joeri Vos treffen een mooie balans tussen de vrouw die de moeder van een specifiek kind was, en de vrouw die in haar heiligverklaring de moeder van alle kinderen is geworden.” - Theaterkrant

(Keuze van de criticus) "Deze al te menselijke, om niet te zeggen humanistische versie van Maria wordt kracht bijgezet door verschillende Ave Maria's en opzweepende composities van Bastiaan Woltjer. Loei-ende postrock vermengt zich met Marialiederen uit de Middeleeuwen en het vroege christendom, prachtig gezongen door onder anderen Elffers en de Marokkaanse zanger Anass Habib." - de Volkskrant

PUBLIEKSREACTIES

“Fantastisch. De samenstelling van mensen, culturen, talen. De historische interpretatie die tegelijk op een ironische en relativerende manier alle relevante thema's verbindt met eeuwige problemen die wij vandaag ook kennen.”

“De combinatie van instrumenten, muziektradities en kunstenaars is geniaal.”

“Zanger Anass is getroffen door goddelijke krachten, ik heb nog nooit iemand zo horen zingen. De kracht en het volume en de diepte en warmte van zijn stem zijn heel bijzonder.”

JAARLIJSTJES 2021/2022

NRC

Jacobien Elffers in de top 5 beste actrices - MARIA MARIA MARIA in de top 10 beste voorstellingen van het seizoen 2021/2022

IN HET THEATERJAARBOEK

Beste acteur/danser/zanger (m/v/x): Jacobien Elffers in MARIA MARIA MARIA van De Veenfabriek. - Marijn Lems (NRC, Theaterkrant)

Beste voorstelling: MARIA MARIA MARIA door de Veenfabriek (opent alle zintuigen met weergaloze, alle kanten uitschietende compositie van taal en muziek). - Voorstelling met de beste nieuwe muziek/soundscape/compositie: MARIA MARIA MARIA door de Veenfabriek (alle mogelijke muziekstijlen tot wonderschoon expressieve eenheid gesmeed). - Hanny Alkema (Trouw)

1.6 VEENPROEVEN

Veenproef: waar doe je goed aan | Beeld: Isabelle Renate la Poutré

Bij de Veenproef maken we het publiek deelgenoot van ons creatieproces. Publiek schuift letterlijk bij ons aan tafel voor een kijkje in de keuken. We maken muziek, spelen scènes en proberen uit. Een chef-kok bereidt een speciaal samengesteld diner geïnspireerd door thema's uit de voorstelling. Iedere Veenproef nodigen we een interessante gastspreker uit: een kunstenaar, wetenschapper of anderszins deskundige die context en verdieping biedt bij de thema's en onderwerpen van de avond.

IN 2022 VONDEN ER DRIE VEENPROEVEN PLAATS

1.6.1 VEENPROEF NIEMAND HEET ROZENHART

Op 24 mei vond de Veenproef Niemand heet Rozenhart in Scheltema plaats. Publiek proefde van dit absurdistische en muzikale theaterfeest. Chef-kok Maureen de Jong liet zich inspireren door het personage van frietbakker uit de voorstelling. Ze serveerde 'haute frituur' een vegetarisch huzarenslaatje vooraf, gegrilde groenten met patat, en een raketje gedoopt in wodka als dessert. Gastexpert was toneelschrijver Koos Terpstra die het publiek meenam in zijn schrijfproces.

Beeld: Isabelle Renate la Poutre

1.6. VEENPROEF h/AI

Tijdens de Veenproef h/AI op 31 augustus kon publiek de AI-installatie van John van Oostrum ervaren. Componist en muzikante Lam Lai speelde een stuk dat ze componeerde in samenwerking met AI. Chef Maureen de Jong liet zich inspireren door het voedsel van de toekomst. Gerechten en ingrediënten die de tand des tijds goed zouden doorstaan.

Gastexpert was AI-onderzoeker Peter van der Putten (Universiteit Leiden) die het publiek een mini college over kunstmatige intelligentie kwam geven. Marise van Noordenne en Marinus van den Oever, twee studenten aan de opleiding Media Technology van universiteit Leiden presenteerden hun installatie 'a flocking herd of fillings'. Een analoge installatie, waarin kleine magnetische deeltjes ronddraaien, samenklitten en een levend organisme lijken te vormen. De installatie maakte zichtbaar hoe wij als mens kunstmatige objecten menselijke eigenschappen neigen toe te dichten.

Beeld: Lies Mensink

1.6.3 VEENPROEF WAAR DOE JE GOED AAN?

Op de Veenproef van 26 oktober stond geen voorstelling maar onze themalijn 'Waar doe je goed aan?' centraal. We organiseerden deze avond in samenwerking met de Gids. Met dit literaire tijdschrift stelden we een speciale editie samen over 'goeddoen'. Tijdens de Veenproef droegen verschillende auteurs hun werk voor en voerden we samen het gesprek over waar je goed aan doet.

Te gast waren classicus en dichter Piet Gerbrandy, schrijver Annelies Verbeke, historicus en schrijver Jilt Jorritsma en beeldend kunstenaar en dichter Sanne Kabalt. Zij droegen hun eigen werk voor. Het artistieke team van Veenfabriek zette gedichten en voorgedragen teksten op muziek. Acteur Roland Haufe las de door Joeri Vos geschreven tekst 'Nieuwe Kleren'.

Beeld: Isabelle Renate la Pourtré

Classicus Piet Gerbrandy, historicus Jilt Jorritsma en Joeri Vos gingen met elkaar het gesprek over 'het goede 'aan. Is wat we verstaan onder 'het goede 'verschillend door achtergrond, overtuiging en perspectief. Of hebben we een intuïtief gevoel voor het goede dat al die verschillen overstijgt?

"Wat we als het goede opvoeren, is het mooie praatje dat het nastreven van het eigen belang of het opkomen voor de eigen clan begeleidt. Of zou er toch iets kunnen bestaan dat 'altruïstisch' genoemd zou kunnen worden?" - Classicus Piet Gerbrandy

"Vaak menen we het goede te doen, om vervolgens met onze eigen verdorvenheid geconfronteerd te worden" - Historicus Jilt Jorritsma

Beeld: Isabelle Renate la Pourtré

Tussen de voordrachten door werd er een meerdere gangen diner door chef Maureen de Jong geserveerd. Ze stelde een diner samen, waar je goed aan doet. Haar motto werd: waste nothing - eat everything. Fermenteren, pekelen, ze putte dit diner inspiratie uit de eeuwenoude bewaartechnieken van onze voorouders. Ze serveerde onder meer een

antipasti plank vol pickles uit haar voorraad kast, en een dessert broodpudding om oud brood een tweede kans te geven.

“We hebben zo’n overschot aan producten in de wereld, een derde wordt weggegooid. Oude bewaartechnieken zijn ondergesneeuwd door technische efficiëntie, die moeten we gaan herwaarderen.” - Chef-kok Maureen de Jong

De avond is terug te beluisteren als een podcast die we samen met de cultuurvloggers van Shot of Culture maakten. Redacteur Veerle Corstens was te gast om van de avond verslag te doen en vroeg ons publiek: “waar doe je goed aan?”

Beeld: Isabelle Renate la Poutré

PUBLIEKSREACTIES

“Ik denk dat je goed doet aan jezelf zijn, en als iedereen zichzelf is je elkaar het beste helpt.”

“Het gaat ook over het concrete en niet alleen het abstracte. Een vuilniszak die op straat is opengegaan, gewoon zelf op te gaan ruimen. Dat is misschien heel banaal maar het goede doen zit ook in de kleine dingen.”

“Ik heb het gevoel dat er een lineair idee is van goede en foute keuzes maken terwijl je meer leeft in een web van keuzes om je heen. Je weet nooit of jouw goede keuze een slechte gaat zijn voor iemand anders. We zijn allemaal incompetent en incapabel, We weten allemaal niet wat goed is en daarom moeten we elkaar vergeven.”

“Een ingewikkelde vraag... Vaak denk je dat je ergens goed aan doet maar blijkt dat vanuit een ander perspectief toch niet goed te zijn. Misschien kun je goed doen aan eraan te blijven streven om het goede te doen en goede intenties te houden.”

1.7 Overige activiteiten

1.7.1 WWW.WAARDOEJEGOEDAAN.NL

Deze kunstenplanperiode stellen we als centrale vraag: waar doe je goed aan? Het theater is een plek waar we de vraag vanuit verschillende perspectieven kunnen benaderen. We zoeken het antwoord bij onze personages, maar ook bij het publiek. Daarom hebben we een website gebouwd om de antwoorden op die vraag te verzamelen. Samen met oud ontdekkingsmaker Simon Boer (zie jaarverslag 2020) maakten we www.waardoejegoedaan.nl Bezoekers kunnen een antwoord achterlaten op de vraag waar je goed aan doet. Simon creëerde in onze huisstijl een digitale zee, waar als een soort plastic soep alle verzamelde antwoorden rondrijven.

We zoeken de mensen die de juiste antwoorden (denken te) hebben gevonden, de mensen die dagelijks met deze vragen worstelen, de mensen die zeggen er nooit bij stil te staan, de mensen die er goed mee om kunnen gaan en de mensen die eraan onderdoor dreigen te gaan.

EEN GREEP UIT DE ANTWOORDEN

- Je doet er goed aan om je focus te leggen op waar je controle over hebt.
- Je realiseren dat er maar 1 planeet is voor alle mensen
- Altijd weer verliefd worden
- IETS doen. Met het risico dat je soms ook het foute doet. Maar altijd proberen níet het verkeerde te doen, kan verlammen. Doe maar iets
- Durf te falen.
- Tevreden zijn met wat je hebt

1.7.2 DE GIDS 'GOEDDOEN'

Samen met literair tijdschrift De Gids stelden we een themanummer over 'Het goede doen 'samen. Schrijver, dichters en essayisten bogen zich over het centrale thema van Veenfabriek: Waar doe je goed aan? In juni deelde De Gids een oproep voor inzendingen over het goede doen en uit de inzending selecteerde de redactie vier bijdragen. Op 1 september 2022 kwam het themanummer vol essays, poëzie en korte verhalen over goeddoen uit. Met bijdragen van Piet Gerbrandy, Antoine de Kom, Barry Hofstede, Marja Pruis, Rebekka de Wit, Maarten van der Graaff, Sasja Janssen, Wytske Versteeg, Lotte Brown, Jilt Jorritsma, Annelies Verbeke, Nachoem M. Wijnberg, Lotte Krakers, Hugo Durieux, Caroline van Keeken, Peggy Verzett, Anneke Brassinga, Sanne Kabalt, Mattijs Deraedt, Lars Ruben, Daniël Rovers, Asha Karami, Caro Van Thuyne. Voor het themanummer van de Gids schreef Joeri Vos het korte verhaal Nieuwe Kleren.

“Als het universum oneindig is, dan zullen domme vragen toch zeker wel ergens bestaan? Zijn niet ook de ideeën van de verlichting met terreur door Europa verspreid? Leidde de romantiek als stroming niet tot fascisme? Waar doe je in Godesnaam goed aan?”

Beeld: Isabelle Renate la Pourtré

Het volledige korte verhaal lees je hier: <https://www.veenfabriek.nl/nieuws/een-verhaal-van-joeri-vos-nieuwe-kleren/>

1.7.3 PRYOR | MET GEORGE & ERAN

PRODUCTIES

Richard Pryor wordt beschouwd als de grootste stand up comedian aller tijden. Zijn werk was eerlijk en persoonlijk, hij stond op het podium en vertelde, als zichzelf, over zijn eigen leven. Anders dan zijn meeste tijdgenoten hadden zijn grappen geen overduidelijke punchline, geen roffel en klap: het was hóe hij het vertelde, zijn schaamteloosheid, zijn scherpe grofheid, zijn eerlijkheid, en de enorme zelfspot die hij had, dat je niet meer bijkomt van het lachen.

Hij sprak over drank en drugs en vrouwen en over racisme en hoe wit en zwart elkaar zien en met elkaar omgaan in Amerika. De pijn is altijd voelbaar in zijn werk, de woede vaak ook. Hij probeert en schopt tegen alle heilige huisjes. Als een van de eerste zwarte kunstenaars claimt hij het N-woord als geuzennaam. (En later in zijn leven zweert hij het woord weer af). Zijn eigen tv-show wordt na vier afleveringen gecancelled, omdat hij niet wil voldoen aan de preutse en moralistische regeltjes van de studiobazen.

Zijn leven wordt gekenmerkt door extremen. Hij trouwt zeven keer met vijf verschillende vrouwen. Een van zijn vrouwen zegt later over hem dat hij in één dag meer leefde, dan andere mensen in een heel leven bij elkaar. Hij wordt geboren in Peoria en groeit op in het hoerenhuis waar zijn oma de madam is. Veel van de personages die hij later in zijn shows speelt, heeft hij in die tijd ontmoet. Hij raakt verslaafd aan coke en crack. Op een avond onder invloed steekt hij zichzelf in de fik en verbrandt het grootste deel van zijn lichaam. Hij overleeft ternauwernood. In zijn comeback maakt hij met briljante zelfspot de hardste grappen over wat hij zichzelf heeft aangedaan.

Hij veranderde stand up voor iedereen, en is het grote voorbeeld voor vele comedians na hem. Hij was een belangrijke stem voor zwart Amerika. Sommige van zijn 'grappen' - zoals zijn beschrijving van politiegeweld tegen zwarte mensen - zijn helaas nog akelig actueel. Hij was voor niets en niemand bang. Liet zich door niemand voorschrijven hoe het hoorde. Boven alles was hij motherfuckin' grappig.

Eran Ben Michael, van George en Eran, wilde graag een muzikale stand up voorstelling over hem maken. Voor hem was één van de vertrekpunten de vraag “zou een genie als Richard Pryor nog kunnen in deze tijd, of zou hij nu gecancelled worden?” Hij vroeg Joeri Vos op basis van de door hem geschreven voorstelling “De Wereld volgens John” (HNT, 2019) om de stand up voorstelling Pryor te schrijven. Het zou in ieder geval geen ‘biopic’ worden van Richard Pryor op het toneel. En er leek overeenstemming over het idee dat je geen voorstelling over Richard Pryor kan maken - die hem en zijn werk eer aan doet - zonder mensen boos te maken.

Het plan was een nachtclub setting: de ‘after-after’ van een comedy show: het moment dat al het publiek naar huis is, de comedians alleen over zijn en aan elkaar hun materiaal laten horen wat te grof en te ver gaat voor het grote publiek.

Vanuit deze setting, spelend in 2022, zou het verhaal over Pryor ontstaan. Het zou gaan over de bewondering van de comedians nu voor hem. Hoe baanbrekend hij was. Welke grappen je wel en niet (meer) mag maken. Langzaam zou je steeds meer in het levensverhaal van Pryor worden gezogen.

Natuurlijk was racisme een belangrijk thema van de voorstelling. Net als de rol en betekenis van humor en verschillende en veranderende opvattingen hierover in onze tijd. Theater kan een goede route zijn om het gesprek te verdiepen, om verschillende zienswijzen invoelbaar te maken, en om na te denken over de vraag “waar doe je goed aan?” Dit stuk zou een kapstok kunnen zijn om over deze thema’s na te denken, en om via de personages de verschillende gedachtes en opvattingen hierover - vooral ook binnen de zwarte gemeenschap - te laten horen. Hiervoor interviewde Joeri onder andere alle spelers over hun ideeën over humor en racisme en over hun ervaringen met verschillende vormen van racisme. Ook zou de inbreng van de spelers tijdens het repetitieproces hierin belangrijk zijn.

Helaas bleek in het proces dat de artistieke ideeën, en de opvattingen over hoe goed samen te werken, verder uit elkaar lagen dan van tevoren gedacht. Het hele concept werd beetje bij beetje omgegooid. De laag van de comedians anno nu in een nachtclub moest

verdwijnen, om meer ruimte in te bouwen om zoveel mogelijk van het leven van Richard Pryor te vertellen. Maar die laag zou later weer vanuit improvisatie worden toegevoegd. Het werd op papier toch meer een biopic, maar de tekst had nog wel veel elementen van stand up, zoals dat het vertellend was en associatief; dat tijden door elkaar liepen en er vele personages langskwamen, bedoeld om 'uit de losse pols' neer te zetten (met bijvoorbeeld een stemmetje en een houding, maar zeker niet met een heel kostuum), en uiteraard veel harde grappen en grof taalgebruik, net zoals in een show van Richard Pryor kortom. Ook was de tekst bewust doorspekt met voorbeelden van het openlijke en verborgen, bewuste en onbewuste racisme waarover Pryor grappen maakte (en zich kwaad over maakte) en waarvan de spelers in de interviews voorbeelden hadden gegeven. Soms om er - net als Pryor - via bijtende en provocerende humor aandacht op te vestigen, soms bijvoorbeeld om het onderhuids voelbaar te maken.

In een enorme publiciteitscampagne werd de stand up voorstelling over de grootste comedian aller tijden overal groots aangekondigd als een "unieke mix van toneel en stand-up". Maar bij de Try-Outs bleek helaas dat dat was mislukt: het was niet gelukt de voorstelling ook maar één moment grappig te maken.

Er werden grote veranderingen in de tekst gemaakt, zonder medeweten van de schrijver, die zich uiteindelijk niet meer met de tekst kon verbinden: voor hem was de essentie eruit gehaald. In de regie werd iedere grap, diepgang of dubbele laag in de tekst volledig gemist: de komische grofheid in Pryor's taal was alleen nog maar hard en grof. Iedere "motherfucker" was opeens een scheldwoord geworden, in plaats van een stopwoordje, een koosnaampje, of wat het afhankelijk van de context nog meer kan zijn. In plaats van dat werd er gespeeld met vooroordelen - door intelligente personages, die zich ervan bewust zijn en er daarom grappen over maken, zoals comedians dat doen - werden vooroordelen zonder commentaar extra aangezet in vormgeving en regie. Het personage Pryor miste ieder gevoel voor timing en zelfspot. Zonder humor was wat er overbleef een nare, harde, tenenkrommende en racistische persiflage op Pryor.

Net als een aantal andere betrokkenen heeft Joeri Vos onmiddellijk aangedrongen op het geheel stopzetten van de productie. Hij heeft aangegeven zich niet meer in de gespeelde tekst te herkennen. Toen George en Eran besloten toch nog een poging te wagen om er iets van te maken, heeft Joeri aangegeven dat hij zijn naam hier niet meer aan wenste te verbinden en kwam er een einde aan de artistieke samenwerking. Financieel heeft de Veenfabriek aan alle afgesproken coproductie verplichtingen voldaan en speler en muzikant voor de afgesproken tijd betaald. Uiteindelijk is nog een aantal try-outs gespeeld maar de voorstelling is nooit in première gegaan.

1.7.4 JUDY RESNIK / JUDY LIJDSMAN

Actrice en theatermaker Judy Lijdsman werkte de afgelopen zeven jaar ook nog ongeveer een dag in de week als marketeer bij de Veenfabriek, maar in 2022 was dat - helaas voor ons - niet meer te combineren met de rest van haar carrière. Ze maakte, schreef en speelde wel een bijzondere voorstelling over astronaut Judy Resnik. En ze vroeg Joeri Vos om haar te begeleiden. Een ode van Judy aan Judy, de tweede Amerikaanse vrouw in de ruimte. NASA wordt gedomineerd door mannen, en iedereen wil graag een rolmodel van haar maken, maar daar moet ze weinig van hebben. Judy heeft een andere missie: "I want to do the work."

Op 28 januari 1986 ging astronaut Judy Resnik aan boord van Space Shuttle Challenger, die 73 seconden na de lancering explodeerde. 'Obviously a major malfunction.' Judy Resnik was een uitzonderlijk begaafd en gedreven wetenschapper die haar leven gaf voor haar werk. De pilot (20 minuten) van de voorstelling speelde in seizoen 2022/2023 o.a. in het TapasTheater in Amsterdam.

Beeld: Wikipedia

Beeld: Boy Hazes

2 TALENTONTWIKKELING/ JONG TALENT

Sinds ons ontstaan in 2004 is talentontwikkeling een van onze kernactiviteiten. We zien het als noodzakelijk voor ons bestaan. Binnen onze fabriek hebben talenten kunnen spelen, uitproberen, zich ontwikkelen en ontplooiën. Acteurs die niet meer weg te denken zijn uit het Nederlandse theater en muzikveld begonnen er ooit jong en onervaren. Jacobien Elffers, Phi Nguyen, Milena Haverkamp, Niki Verkaar en Ruta van Hoof ontwikkelden zich binnen de Veenfabriek als acteur en maker. Muzikanten en componisten als Bastiaan Woltjer, Lam Lai, Mei Yi Lee en Janne Piksen, maar ook bijvoorbeeld de muzikanten en makers van Touki Delphine konden (en kunnen) bij ons uitproberen, maken en ons en elkaar inspireren. Met Kasset, begonnen als Nieuwe Maker, delen we nog altijd een kantoor en koffieapparaat.

Voorstelling: NIEMAND HEET ROZENHART | Beeld: Isabelle Renate la Poutre

In de vorige kunstenplanperiode heeft de Veenfabriek dankbaar gebruik gemaakt van extra geld dat via het FPK beschikbaar was voor talentontwikkeling. Van 2017 tot en met 2020 waren Ruta van Hoof, Lam Lai, Mei Yi Lee, Teun Smits, Janne Piksen, Simon Boer en Niki Verkaar onze Ontdekkingen. Vanaf 2021 veranderde de systematiek. De Veenfabriek deed met grote enthousiasme een aanvraag om - naast de activiteiten gefinancierd door het

FPK - als Ontwikkelnstelling in de BIS geaccepteerd te worden. We kregen een positieve beoordeling, en onze expertise en ambitie op dit gebied werd (h)erkend, maar helaas mocht het niet zo zijn: we belandden vanwege onvoldoende budget “onder de zaaglijn”. Jammer genoeg betekende dat ook voor ons een streep onder een groot aantal plannen op dit gebied, maar ook met minder middelen en structuur is er nog veel te doen en blijven we van harte een plek waar de deuren openstaan voor nieuwe talenten. We laten ons graag inspireren!

En we verliezen elkaar niet uit het oog. Oud-ontdekkingen Ruta van Hoof en Niki Verkaar speelden in 2022 en ook weer in 2023 in verschillende voorstellingen mee, Simon Boer ontwierp en bouwde de website waardoejegoedaan.nl. Teun Smits werkte als schrijfdramaturg, en schrijft met Joeri aan Wereld van Wie, voor 2023, en Lam Lai componeerde de muziek voor h/AI.

Voorstelling: KRANT | Beeld: Isabelle Renate la Poutré

2.1 NIEUWE MAKER: REINDIER - REINIER VAN HARTEN

In de periode 2020-2022 was Reinier van Harten Nieuwe Maker bij Veenfabriek. Met zijn muziekproject REINDIER probeert hij een brug te slaan tussen popmuziek en theater. In 2021 werkte hij aan OBSIDIAN // SILK een drieluik in de vorm van een album, een korte film en popconcert over identiteit, seksualiteit en gender.

Beeld: Casper Koster

Tijdens zijn studie combineerde Reinier al theater en muziek: in 2017 studeerde hij af aan het Conservatorium van Amsterdam met een specialisatie mime aan de Academie voor Theater en Dans. Zijn werk beweegt zich op het kruispunt van muziek, theater en popcultuur. Hij toerde langs podia als de Melkweg, de Oosterpoort en Tivoli Vredenburg, was te zien op De Parade en in het Amsterdamse Bostheater. Afgelopen zomer stond hij op Oerol Festival en O-Festival.

De afgelopen twee jaar heeft REINDIER in zowel het pop- als theatercircuit naam kunnen maken. Hij heeft zich ontwikkeld tot een inventieve en autonome maker, met eigen signatuur. Zijn gelaagde, theatrale, muzikale performances zijn zowel brutaal als toegankelijk. Zijn publiek is vergroot en zijn netwerk is verder opgebouwd. Hij heeft op verschillende belangrijke plekken gespeeld, zoals Oerol, de Melkweg en op het O-festival.

Beeld: Casper Koster

Reinier heeft niet alle plannen kunnen uitvoeren die hij voor ogen had. De behandeling van een hoofd/hals tumor begin 2022 dwong hem de tournee van OBSIDIAN // SILK te verplaatsen en uiteindelijk af te gelasten. Om van de ingrijpende behandeling goed te herstellen was het noodzakelijk rust te nemen. REINDIER kon daardoor ook niet meer meespelen in de voorstelling van Joeri Vos. Reinier had voor ogen een eigen stichting te hebben tegen het einde van zijn Nieuwe Makerstraject, maar wegens zijn ziekte en herstel heeft hij daar nog geen stappen in kunnen zetten. Zodra hij gezond genoeg is, wil hij hiermee verder aan de slag. Veenfabriek zal ook daarin ondersteunen.

2.2 LENZ - ERASMUS MACKENNA

Joeri Vos begeleidde bij Frascati ontwerper/regisseur Erasmus Mackenna bij diens voorstelling LENZ. Erasmus studeerde in 2021 af aan de regie-opleiding Theater en Dans in Amsterdam. Eerder begeleidde Joeri Vos ook het theatraal onderzoek Schede & Mes van Erasmus dat in 2023 opnieuw in reprise gaat.

In LENZ kijkt een mens terug op zijn leven. Die is charismatisch en in de war. Die stelt ons voor aan diens familie en diens verhouding tot de liefde. Die slingert voortdurend van euforie naar angst. Die probeert vat te krijgen op de fragmentarische herinneringen die die maken wie die is. Die probeert vrede te krijgen met de fouten die die probeert te vergeten. Die blikt terug op zijn leven dat voor altijd in het teken van één overheersende vraag heeft gestaan: “Hoe weet ik dat ik besta?”

De voorstelling is samengesteld uit en geïnspireerd op teksten van o.a. Georg Büchner, Rainald Goetz, Kathy Acker, Jean-Paul Sartre, Bohumil Hrabal, Ottessa Moshfegh en teksten van de makers zelf. LENZ is een grillig, fragmentarisch, eenzaam en teder portret van een mens die, door de poging zijn eigen geest onder controle te krijgen, bont en blauw wordt geslagen.

Inmiddels heeft Erasmus samen met schrijver/acteur Marit Hooijschuur en schrijver/dramaturg Roel Pronk het gezelschap LENZ opgericht en worden er gesprekken gevoerd over verdere samenwerking in de toekomst.

Beeld: Bart Grietens

2.3 ONDERWIJS: NEGEN JAAR ARTEZ TONEELSCHOOL EN VEENFABRIEK

Voor de negende keer op rij verwelkomden we derdejaars studenten van de ArtEZ Toneelschool in de Veenfabriek. Drie weken werkten ze volgens de 'Veenfabriekmethode' aan een gezamenlijke presentatie. Met hulp en begeleiding van regisseur en speldocent Jip Vuyk (Dieheleding), zangeres en zangdocent en oude TIME-student bij de Veenfabriek Sterre Konijn en natuurlijk componist, muzikant, muziekdocent en Veenfabrieker van het eerste uur Ton van der Meer.

De bevallingsscène uit MARIA MARIA MARIA vormde het vertrekpunt voor dit onderwijsproject. Geïnspireerd door de thematiek van Maria, moederfiguren en religie droegen studenten materiaal aan en werden gecoacht om spel en tekst te muzikaliseren. Aan het eind van de drie weken presenteerden de studenten hun eindresultaat op 18 november voor twee keer 70 man publiek bij de Veenfabriek in Scheltema.

3. HET PUBLIEK VAN DE VEENFABRIEK

3.1 PUBLIEKSBEREIK EN MIDDELEN

In 2022 vonden we – na COVID – langzaam maar zeker ons publiek terug. Begin 2022 werd de première van KRANT nog op de valreep uitgesteld en later voor kleine capaciteit gespeeld. Met stijgende inflatie, de beperkingen en de nasleep van twee jaar COVID hielden we er rekening mee dat bezoekersaantallen opnieuw konden tegenvallen. Tegen de lente kon ons publiek gelukkig eindelijk weer eens als vanouds aanschuiven bij de Veenproef: wat hebben we dat gemist! We boorden een nieuw, jong publiek aan bij KOKEN MET AMBA (6+) en gingen met Niemand heet Rozenhart een stralende zomer op Oerol tegemoet. In september verwelkomden we AI als tegenspeler op ons podium tijdens de première van h/AI in de European City of Science Leiden. Als kers op de taart sloten we het jaar af met een succesreprise van MARIA MARIA MARIA en uitverkochte kersteditie. In 2022 bezochten in totaal 12.305 bezoekers de voorstellingen van de Veenfabriek.

STRATEGIE EN MIDDELEN

Het afgelopen jaar hebben we meer ingezet op het vergroten van de zichtbaarheid van de Veenfabriek als geheel. Marketing wordt niet langer enkel op projectniveau ingezet, we besteden ook aandacht aan de ‘corporate communicatie’. Het ‘branden’ van de Veenfabriek als geheel is een logische stap die volgt uit inspanningen in vorige jaren waarin we de missie en visie van de Veenfabriek hebben aangescherpt en een nieuwe huisstijl en website hebben laten ontwikkelen. We zijn beter geworden in het vertellen wat we doen. Maar wil je mensen echt aan je binden, dan is het des te belangrijker om te vertellen waaróm je iets doet.

In 2022 hebben we daarom extra aandacht besteedt aan de vragen die schuilgaan achter de voorstellingen, aan wat onze makers drijft, en het zichtbaar maken van hun onderzoek. De rode draad die onze uiteenlopende projecten verbindt – Waar doe je goed aan? - is ook de rode draad in onze publieksmarketing. Als geëngageerd gezelschap met een focus op

het zichtbaar maken van verschillende perspectieven, is deze artistieke vraag er een die we doorlopend op tafel leggen en blijven stellen. Ook aan ons publiek!

In 2022 hebben we opnieuw intensief geïnvesteerd in ons online bereik en met resultaat: onze website werd het afgelopen jaar 56.470 keer bezocht.

Dit is een stijging van maar liefst 53% ten opzichte van vorig jaar.

- o Google Grants: we hebben de samenwerking met creatief bureau INTK voortgezet. Zij optimaliseren door middel van Google Grants en Ad-words ons online bereik. Google Grants was dit jaar het grootste kanaal dat bezoekers naar onze website leidde. De advertenties zijn dit jaar 9.940 keer vertoond en dit heeft tot ruim 1.350 clicks geleid (CTR 13%).
- o E-mail marketing: we sturen maandelijks onze nieuwsbrief naar 2964 lezers. De nieuwsbrief wordt goed gelezen met een bovengemiddelde open ratio van 40%. Bij kaartverkoop in eigen beheer, zoals bij kleinschalige Leidse evenementen in als de Veenproef sturen we Direct Mails naar eerdere bezoekers om ze op de hoogte te brengen van een nieuwe editie.
- o Sociale Media: met gerichte Paid Social Advertising wisten we ons bereik op socials meer dan te verdubbelen. Op Instagram steeg ons paginabezoek met maar liefst 131%, op Facebook was dat 73%.

De afgelopen jaren werkten we voor onze social media marketingstrategie samen met een externe content marketeer. Onze marketinguitingen zijn echter artistiek inhoudelijk gedreven en we merkten dat het niet altijd eenvoudig was om dit goed te vertalen via een communicatieprofessional die verder van het artistieke proces afstaat dan wij. Daarom hebben we in 2022 besloten om meer expertise in huis te halen om zelf de uitvoering te kunnen doen. Zo volgde Lies Mensink een cursus 'paid social media advertising' bij communicatieadviesbureau Traffic Builders. In 2023 zal op deze nieuw ingeslagen weg verder worden gegaan en opnieuw worden geïnvesteerd in eigen expertise.

Met gerichte voorstellingscampagnes en ook op nieuwe speellocaties wisten we nieuw publiek te bereiken. De uitdaging blijft echter om dit nieuwe publiek ook vast te houden,

zodat ze ons een volgende keer weer weten te vinden. Daarom dienen we gericht en doorlopend aandacht te besteden aan Veenfabriek als entiteit/merk zodat steeds meer mensen ons (her)kennen.

VEENFRIENDS

In 2023 herzien we ons loyalty programma 'Veenfriends'. Omdat echte vrienden altijd wel iets voor je willen doen kun je in plaats van 'friend' binnenkort 'Veenwerker' worden in 'jouw baas zijn tijd': je donatie is bijvoorbeeld een uurloon van je salaris. Dit nieuwe concept opent ontzettend veel mogelijkheden voor een frisse en meer speelse, experimentele en interactieve brandingscampagne die goed aansluit bij het DNA van de Veenfabriek. En waarmee we nog jaren voort kunnen. Deze zal zich naar verwachting ook beter lenen voor het uitrollen en het creëren van meer 'buzz' via de socials. We verwachten hiermee onze naamsbekendheid te vergroten en hopen tegelijkertijd een nieuw, meer divers en jonger publiek aan te spreken, te verleiden en aan ons te binden.

Daarnaast zetten we een extra nieuwsbriefcampagne op. Met dit als tegenhanger van de – meer vluchtige – social media hopen we ook onze huidige trouwe en enthousiaste achterban te blijven prikkelen, nieuwsgierig te maken en hun betrokkenheid vast te houden.

3.2 BEZOEKERS PER PRODUCTIE

Voorstelling	Aantal speelbeurten	Publieksaantallen
Krant	24	1179
Maria Maria Maria	22	2509
Veenproef Rozenhart	1	60
Niemand heet Rozenhart	21	4790
Koken met Amba	16	1513
Veenproef h/Al	1	62
Veenproef Waar doe je goed aan?	1	70
Educatieprojecten	5	325
Totaal	91	10.508

3.3 COPRODUCTIES EN SAMENWERKINGEN

CO-PRODUCTIE	Aantal speelbeurten	Publieksaantallen
h/Al	5	827
PRYOR	8	1251
Totaal	13	2078

4. ONTWIKKELING ORGANISATIE

Het jaar 2022 begon nog met onzekerheid en beperkingen door COVID. De première van de voorstelling Krant werd voor de zekerheid uitgesteld: een dag van tevoren kregen we tóch groen licht om te spelen, en daarmee werd het een extra feestelijke try-out. Het was het startschot voor een uitzonderlijk vol en gevarieerd jaar.

Er werden 6 nieuwe theaterteksten geschreven – waarvan 3 door Joeri Vos, 1 door Koos Terpstra, 1 door Nita Kersten, en 1 door Jibbe Willems en Nienke Overbeek in samenwerking met A.I. – Er werd nieuwe muziek gecomponeerd door Bastiaan Woltjer, Lam Lai, A.I., John van Oostrum en Milena Haverkamp; ergens halverwege het jaar mochten de zalen zelfs weer helemaal open; we speelden samen met een waanzinnige lichtgevende boom en een heel orkest; we kregen meer aandacht van journalisten dan ooit en zelfs de illustere baas van DPG-Media bemoeide zich er eventjes mee; we beleefden 4 premières van grote nieuwe voorstellingen; we speelden een waanzinnig succesvolle reisetournee met MARIA MARIA MARIA; we speelden met de Veenfabriek met KOKEN MET AMBA, in het kader van Theater voor Keti Koti, voor het eerst een 6+ voorstelling - die inmiddels tot in 2024 is bijgeboekt -, en we konden eindelijk weer onze deuren openen voor Veenproeven.

We leerden ook waardevolle lessen: naast de succesvolle samenwerkingen met Tg Echo, Orkest de Ereprijs, Museum Volkenkunde, Theater voor Keti Koti, Songs of Freedom en literair tijdschrift De Gids, maakten we helaas ook mee in de coproductie met George en Eran dat de artistieke samenwerking spaak liep en het project niet van de grond kwam. Verder begeleidden we weer Nieuwe Makers, werkten we voor het 9e jaar op rij drie weken met het derde jaar van de ArteZ toneelschool en lanceerden we met waardoejegoedaan.nl een nieuwe website. Om maar wat te noemen.

De Veenfabriek zoekt altijd naar de beste balans tussen artistieke ambitie, gezonde financiële bedrijfsvoering en goed werkgeverschap. Leidend hierin zijn de CAO Toneel en Dans en de drie codes. Mede dankzij de COVID-bijdrage van het FPK is het de Veenfabriek, net als in 2021, in 2022 weer gelukt om iedereen die met, voor, of bij ons werkte altijd door

te betalen wanneer een repetitie of voorstelling moest worden gecancelld. En uiteraard zijn ook alle financiële verplichtingen voldaan rondom de – om artistiek kwalitatieve gronden afgelaste – voorstellingen van Pryor. Ondanks deze tegenvaller sluiten we 2022 positiever af dan we in 2021 nog durfden hopen. Door aan de ene kant voorzichtig financieel management en een strakke begrotingsdiscipline in de gehele organisatie, en aan de andere kant artistiek lef en kwaliteit, plus gedreven marketing, die samen resulteerden in beter dan verwachte bezoekersaantallen, hebben we in 2022 minder van onze bestemmingsreserves hoeven in te zetten dan verwacht. En ten opzichte van 2021 hebben we het aantal bezoekers bijna weten te verviervoudigen (exclusief de bezoekers ‘alleen online’).

Natuurlijk kan er na één jaar niet al gesproken worden over een weer opwaartse trend en blijft voorzichtigheid geboden. Maar de combinatie van de goede cijfers, de artistieke kwaliteit, drive en brutaliteit, de waardering van het publiek, en de algehele positieve ‘buzz’ rondom de Veenfabriek, geven ons wel al vertrouwen en vooral heel veel zin in 2023 en de vele jaren daarna.

4.1 EVALUATIES

Ieder project van de Veenfabriek wordt na afloop geëvalueerd, met als doel artistiek en organisatorisch te groeien en te ontwikkelen. Van elke evaluatie wordt een verslag gemaakt, dat intern wordt gedeeld met de betrokkenen en gearhiveerd voor naslag. Aan de hand van kassagegevens, bezettingsgraad, media-aandacht, analyse van marketingdata en financiële gegevens wordt gekeken in hoeverre de beoogde kwantitatieve doelen zijn gehaald.

Kwalitatieve evaluatie vindt plaats in gesprek(ken) in het artistieke kernteam en met de betrokken productieleider, vormgevers, technici, publiciteit-medewerkers en acteurs, muzikanten en samenwerkingspartners. Aandachtspunten daarbij zijn, naast de afzonderlijke vakgebieden: de samenwerking en de veilige en prettige werkvloer; de

artistieke kwaliteit, ontwikkeling en vernieuwing; het bereik en de ontvangst door publiek en pers; de ervaren artistieke vrijheid en de ruimte voor verrassing; talentontwikkeling; diversiteit en inclusie; duurzaamheid en in hoeverre artistieke en/of maatschappelijke doelen of verwachtingen zijn gehaald.

Los van de evaluaties per project (voorstelling/concert/coproductie/onderwijs) vinden er ook evaluaties en voortgangsgesprekken plaats van verschillende aandachtsgebieden. In 2022 zijn die gesprekken geweest over onze ambities op het gebied van duurzaamheid, diversiteit en inclusie, veilige werkvloer, talentontwikkeling, onderwijs, verkoop van voorstellingen, marketing en communicatie. Naast het wekelijks teamoverleg, waar al deze onderwerpen uiteraard ook regelmatig op de agenda staan.

In 2022 is er één 'Heidag' geweest, waarin we meer uitgezoomd reflecteerden op de gehele organisatie en onze dromen voor de toekomst.

4.2 PUBLIEKSONDERZOEK

Belangrijke input voor de evaluatie is publieksonderzoek. Dit levert – mits goed en over langere termijn uitgevoerd - waardevolle informatie op over bijvoorbeeld verwachting en beleving van het publiek, over doelgroepen, samenstelling, en over effectiviteit van marketinginspanningen. Het is echter ingewikkeld dat publieksonderzoek als individueel gezelschap zo te organiseren dat er goed met elkaar te vergelijken data uitkomt en de COVID jaren hebben dat nog verder bemoeilijkt. Het is bij de Veenfabriek een goede gewoonte dat acteurs en muzikanten na de voorstelling napraten met het publiek. We doen regelmatig kleinschalig kwalitatief publieksonderzoek en publiek weet ons steeds vaker te vinden via mail of reacties op sociale media. Dat levert zeker zeer bruikbare (en vaak ook hartverwarmende) informatie op, maar het is lastig om op basis hiervan zekere uitspraken te doen over ontwikkelingen en trends: in doelgroepen, samenstelling van publiek, redenen om de Veenfabriek of theater in het algemeen te bezoeken etc. Als brancheorganisaties hierin een grotere rol zouden gaan vervullen zou dat een goede ontwikkeling zijn.

Over 2022 kunnen we wel met zekerheid zeggen dat het publiek ons sneller en enthousiaster terug heeft gevonden dan waar we op hadden durven hopen. En we hopen natuurlijk dat we in 2023 verdere groei gaan zien. Er zijn duidelijk nieuwe, specifieke doelgroepen bereikt met Krant: bijna alle onderzoeksjournalisten van Nederland en Vlaanderen zijn komen kijken, via de NVOJ, en heel veel Leidse Masterstudenten journalistiek. Koken met Amba boorde weer een andere doelgroep aan: kinderen vanaf 6 jaar met hun ouders en leerkrachten, via basisscholen in en rondom Leiden. Zij waren – of ontdekten door de voorstelling dat ze geïnteresseerd waren in het verhaal rondom Ketu Koti en ons slavernijverleden.

Verder hebben we de indruk dat ons publiek gemiddeld iets jonger en meer divers lijkt te worden, iets wat we vooral goed terugzien en horen in de grote steden bij Krant, h/Al en Koken met Amba, en in iets mindere mate bij Niemand heet Rozenhart op Oerol.

In Leiden zelf bereikten we weliswaar een divers en jong publiek met Koken met Amba en h/Al, maar bestaat het publiek dat ons weet te vinden bij Veenproeven in ons eigen gebouw, en bij voorstellingen in Theater Ins Blau, overwegend nog uit de oudere trouwe fans van de Veenfabriek – die we natuurlijk graag zien – maar we zijn dus in eigen huis en stad nog niet in de buurt van onze ambities wat betreft het bereiken van nieuw en meer divers publiek. We blijven ons daarvoor ook in 2023 inzetten.

4.3 SAMENWERKINGEN IN LEIDEN

In 2022 werkte Veenfabriek in Leiden samen met

- Museum Volkenkunde (Koken met Amba / Theater voor Ketu Koti)
- Jacintha Groen / Songs of Freedom (Koken met Amba / Theater voor Ketu Koti)
- Verschillende Leidse basisscholen (Koken met Amba / Theater voor Ketu Koti)
- Theater de Generator (Theater voor Ketu Koti)

- Centre for Linguistics, Universiteit Leiden, Hoogleraar Jaap de Jong (Krant)
- Institute of Advanced Computer Science, Universiteit Leiden, Peter van der Putten (h/AI)
- Leiden European City of Science 2022 (h/AI)
- Art & Science Week Leiden (h/AI)
- DansBlok (Talentontwikkeling / Nieuwe Maker)

Net als in voorgaande jaren werkt en overlegt de Veenfabriek in Leiden verder samen met Theaters Ins Blau en De Schouwburg en Stadsgehoorzaal; onze 'huisgenoten' in ons gebouw aan de Marktsteeg 1: Scheltema Leiden, theatergezelschap Domino's en Toneelgroep Kassett; partners in het Cultuurkwartier Leiden: Poppodium Gebr. Nobel, MS10, Museum de Lakenhal, Leiden Marketing, Cultuurfonds Leiden en BplusC; en wordt de Veenfabriek mede gesubsidieerd door de Gemeente Leiden.

Project: Dansblok | Beeld: Lisa Ball

4.4 OVERIGE SAMENWERKINGEN

In 2022 werkte Veenfabriek verder samen met

- Stichting Theater voor Keti Koti (KOKEN VOOR AMBA, Theater voor Keti Koti)
- Nationale Theater, Den Haag (KOKEN VOOR AMBA, Theater voor Keti Koti)
- Basisscholen in de regio Den Haag, Rotterdam, Haarlem (KOKEN VOOR AMBA, Theater voor Keti Koti)
- Volkskrant (KRANT, stageplek voor Joeri Vos, vooronderzoek)
- Verschillende (Onderzoeks)journalisten van o.a. Apache (BE), Volkskrant, Trouw (KRANT)
- Orkest de Ereprijs, Apeldoorn (coproductie partner, h/AI)
- Tg Echo, Arnhem (coproductie partner, h/AI)
- George en Eran, Amsterdam (coproductie partner, George en Eran)
- Oerol, Terschelling (NIEMAND HEET ROZENHART)
- ArtEZ toneelschool, Arnhem (onderwijsproject, stages bij KRANT en NIEMAND HEET ROZENHART)
- HKU acteursopleiding, Utrecht (stages bij NIEMAND HEET ROZENHART en h/AI)
- Conservatorium Utrecht (stage bij RECHT - premiere in 2023)
- Frascati (alle voorstellingen en talentontwikkeling/nieuwe maker Erasmus)
- Lutherse Kerk, Den Haag (MARIA MARIA MARIA)
- Arminiuskerk, Rotterdam (MARIA MARIA MARIA)
- Schuur, Haarlem (MARIA MARIA MARIA)
- De Nieuwe Toneelbibliotheek (MARIA MARIA MARIA)
- Literair tijdschrift De Gids (Waar doe je goed aan?)
- Shots of Culture Podcasts (Waar doe je goed aan?)
- En verder natuurlijk alle theaters waar we hebben gespeeld

4.5 TOELICHTING BIJ DE JAARREKENING

Vergeleken met de resultaten in 2021 en onze verwachtingen toen - in de geactualiseerde begroting 2022 - is 2022 ons op een aantal punten positief meegevallen: publieksaantallen en publieksinkomsten bleken gelukkig ruim hoger te liggen dan waar we mee hadden gerekend. En er waren geen verrassingen in de kosten, waardoor het exploitatieresultaat beter was dan verwacht en we minder van onze bestemmingsreserves hebben hoeven in te zetten. Dit geeft ons meer ruimte en slagkracht en een goede uitgangspositie voor 2023 en de jaren daarna.

In de jaarrekening is een specifieke toelichting opgenomen op elke post die meer dan 10% afwijkt van de begroting. Hierin wordt, conform de richtlijnen van het FPK, steeds vergeleken met de 4-jaren begroting die is meegestuurd met de aanvraag voor deze kunstenplanperiode. Een begroting die dus pre-COVID is opgesteld en op vele fronten is ingehaald door een veranderde realiteit. In die bij het FPK ingediende begroting waren ook baten en lasten opgenomen voor activiteiten als Ontwikkelinstelling in de BIS. Ondanks een positieve beoordeling van onze aanvraag is die subsidie tot onze spijt niet toegekend, vanwege ontoereikend budget ('onder de zaaglijn'). Deze twee zaken samen verklaren de grote verschillen tussen de (bij het fonds gekende) begroting en de realisatie.

4.6 SOLVABILITEIT EN CURRENT RATIO

Solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen het balanstotaal en het eigen vermogen op de balans. Hoe hoger de solvabiliteit hoe beter, maar een solvabiliteit vanaf ca. 25% wordt als gezond beschouwd voor niet-financiële instellingen. In 2022 was de solvabiliteit van de Veenfabriek: 56%

Current ratio geeft de mate aan waarin verschaffers van kort vreemd vermogen uit de vlottende activa kunnen worden betaald. Een gezonde waarde is 1.2 of hoger. Op 31 december 2022 was de current ratio van de Veenfabriek 4,4

Dat betekent dat Veenfabriek meer dan voldoende middelen heeft om aan kortlopende verplichten te kunnen voldoen.

4.7 MATCHING BIJDRAGE FPK

De bijdrage van het FPK (exclusief de bijdrage COVID-19) bedroeg in 2022 53% inclusief coproductie baten en 62% zonder de baten coproducties. Het gaat de Veenfabriek niet lukken om de oorspronkelijke richtlijn van gemiddeld 50% matching over deze hele kunstenplanperiode te halen. Dit is een van de logischerwijs te verwachten effecten van COVID en het FPK heeft aangegeven dit voor deze periode niet meer als norm te hanteren.

Toch blijft 50% het streefcijfer voor Veenfabriek, maar voorzien we ook na COVID een blijvende uitdaging om hieraan te voldoen. Waar voor vergelijkbaar door het FPK gesubsidieerde gezelschappen matching vaak minder een probleem is door flinke bijdrages van de gemeente en provincie, is dat voor de Veenfabriek anders: de bijdrage van de gemeente Leiden aan de Veenfabriek is vele malen lager dan de bijdragen die alle andere gezelschappen van vergelijkbare grootte van hun gemeentes ontvangen. Bovendien doet de provincie Zuid-Holland als enige provincie in Nederland niet aan (structurele) cultuursubsidies, terwijl gezelschappen in andere provincies hier vaak wel op kunnen rekenen. Dit is al geruime tijd de realiteit. Het is iets waarover we ons voor de toekomst graag laten adviseren in gesprek met het Fonds Podiumkunsten.

4.8 TOELICHTING BATEN EN LASTEN COPRODUCTIES

In 2022 heeft de Veenfabriek twee coproducties gemaakt. Door samen te werken creëren we artistieke meerwaarde, en is het hierdoor ook wat betreft de budgetten mogelijk

grotere producties te realiseren en daarmee waarde te creëren. Deze waarden worden als volgt gereflecteerd in de jaarrekening:

° Voor h/AI werkten we samen met Tg Echo en Orkest de Ereprijs.

De bijdrage van de Veenfabriek was 62% van de totale lasten.

Investering bestaat uit de directe kosten voor deze productie, waaronder valt een verrekening van loonkosten van vaste medewerkers (John van Oostrum, Joeri Vos), en de inzet (uren) van marketing, zakelijke leiding, office management, en gebruik repetitieruimte. Deze kosten van de Veenfabriek worden in de jaarrekening opgenomen in de normale exploitatie. Op advies van onze accountant vullen we ditzelfde bedrag in als aandeel VF bij de coproductie lasten en verrekenen we dit met de coproductie baten. De coproductie lasten zijn dus niet het aandeel van de coproductie partner, zoals gebruikelijk in de begroting en projectafrekening, maar het gerealiseerde percentage aandeel van de Veenfabriek in de totale baten van de coproductie.

De bijdrage van Tg Echo was 15% van de totale lasten, de bijdrage van Orkest de Ereprijs was 19% van de totale lasten. De investering van de coproductie partners is niet opgenomen in de jaarrekening.

° Voor Pryor werkten we samen met George en Eran.

De bijdrage van de Veenfabriek was 14 % van de totale lasten.

Investering bestaat uit de directe kosten voor deze productie, waaronder valt een verrekening van loonkosten van vaste medewerkers (Joeri Vos), en de inzet (uren) van marketing en zakelijke leiding. Deze kosten van de Veenfabriek worden in de jaarrekening opgenomen in de normale exploitatie. Op advies van onze accountant vullen we ditzelfde bedrag in als aandeel VF bij de coproductie lasten en verrekenen we dit met de coproductie baten. De coproductie lasten zijn dus niet het aandeel van de coproductie partner, zoals gebruikelijk in de begroting en projectafrekening, maar het gerealiseerde percentage aandeel van de Veenfabriek in de totale baten van de coproductie.

De bijdrage van George en Eran was 26% van de totale lasten. Het aandeel van de coproductie partners is niet opgenomen in de jaarrekening.

De investering van de Veenfabriek was bij beide coproducties conform de afspraken in de coproductie-overeenkomsten.

4.9 VERANTWOORDING COVID BIJDRAGE

De uitgaven waren in 2022 zoals verwacht en gepland hoger dan de inkomsten. Het negatieve exploitatieresultaat werd deels opgevangen door de COVID-bijdrage. Deze hielp en helpt ons om weer terug te keren naar een normale bedrijfsvoering.

Dankzij de COVID bijdrage heeft Veenfabriek acteurs, musici, technici net als in 2021 volledig kunnen doorbetalen bij door COVID gecancelde speelbeurten en repetities. In 2022 durfden we het bovendien aan dat van te voren te garanderen voor iedereen, dus ook voor de ZZP-ers. Omdat we daar de financiële ruimte voor hadden. Mede door deze bijdrage was het voor ons een beheersbaar risico en het betekende heel veel voor iedereen na twee jaar onzekerheid hierover. Het was belangrijk voor de stress-reductie en de moraal, dat wij de mensen in 2022 in ieder geval die zekerheid konden bieden.

Verder konden we dankzij deze bijdrage toezeggingen doen aan acteurs, musici en theaters die risicovoller waren.

Twee voorbeelden:

- We durfden met de Arminiuskerk in Rotterdam af te spreken daar op recette-basis te spelen met Maria Maria Maria, terwijl we de speelplek nog niet goed kenden, en de kosten aanzienlijk zouden zijn als de voorstelling door COVID zou moeten worden afgelast.
- We konden de in Frankrijk wonende zanger Anass Habib op tijd vastleggen voor een periode om te komen spelen, terwijl dat zonder COVID bijdrage moeilijker was geweest. In 2022 zijn de meeste van deze risico's gelukkig voor de Veenfabriek goed of zelfs boven verwachting uitpakend, maar we hadden ze nooit allemaal kunnen nemen zonder deze COVID bijdrage.

4.10 TOT SLOT

De Veenfabriek staat er al meerdere jaren achter elkaar financieel gezond voor door voorzichtig financieel beleid, zeer strakke begrotingsdiscipline, een altijd actuele werkbegroting, maandelijkse liquiditeitsprognoses en strakke beleidskeuzes zoals: de mensen zijn het belangrijkste en die worden altijd conform CAO en fair pay betaald, maar op al het andere kan bezuinigd worden als het nodig is. En de zuinigere keuze is vaak ook nog de meer duurzame: zo bestond het decor van Niemand heet Rozenhart grotendeels uit een gerecycled decor van een eerdere voorstelling en hebben we al het hout gebruikt in de voorstelling verkocht op Terschelling, wat weer de huur van een container en een boottocht terug scheelde. En ook het decor van KRANT wordt weer voor een groot deel hergebruikt in de voorstelling RECHT enzovoorts, al dit soort kleine keuzes, en een bewustzijn hierover tellen op.

Veruit het belangrijkste wat de afgelopen jaren heeft bijgedragen aan de huidige goede financiële uitgangspositie is de uitstekende samenwerking geweest tussen Artistiek Leider Joeri Vos, Zakelijk Leider Sandra van Boetzelaer en Office Manager Barbara Aniba. Na vier en een half jaar nam Sandra in december 2022 afscheid van de Veenfabriek en werd ze Zakelijk Directeur bij de Schuur in Haarlem. We zijn haar zeer dankbaar voor wat ze voor de Veenfabriek heeft betekend de afgelopen jaren en we hebben met onze nieuwe Zakelijk Leider (en oud-bestuurslid) Vashti de Caluwé een waardige opvolger gevonden, waarmee we ons zorgvuldige beleid kunnen voortzetten.

5 WERKGEVERSCHAP

5.1 ZORGDRAGEN VOOR MENSEN

Werkgeverschap en opdrachtgeverschap betekent voor de Veenfabriek vooral: goed zorgdragen voor de mensen die bij, met en voor ons werken. We zijn een relatief kleine organisatie met een kleine 5 fte aan vaste werknemers, daarbuiten een aantal tijdelijke loondienstverbanden en een grote schil van ZZP-ers. Mensen tonen zich door de jaren heen loyaal aan ons en wij hopen dat dit iets zegt over de Veenfabriek als werkplek.

Sector eigen is ‘iedereen een uitzondering’, maar dankzij een helder HR-beleid toch ook weer niet: dit komt onder andere tot uitdrukking in het volgen en uitdragen van de CAO Toneel en Dans en het naleven van de drie codes. Het komt tot uitdrukking in ons ‘productieboekje’ - dat inmiddels op verschillende opleidingen als voorbeeld dient. Hiermee openen we bij de start van elk nieuw repetitieproces opnieuw het gesprek: over hoe we samenwerken, naar elkaar omzien, en samen zorgen voor een veilige en prettige werkvloer voor iedereen. Het komt tot uiting in een makkelijk te bereiken vertrouwenspersoon en een cultuur waarin het normaal, veilig en gewenst is om dingen uit te spreken en vooral om naar elkaar te luisteren. Een cultuur waarin we bovendien onze verschillen vieren en als onze grootste kracht en inspiratie zien.

De zorg voor de mensen komt ook tot uitdrukking in iedereen als uniek en ‘een uitzondering’ zien: dat betekent maatwerk, meedenken, ondersteunen; mensen vrijheid gunnen om te groeien en te veranderen in de rollen die ze vervullen en flexibel te zijn waar het kan. Het komt tot uiting in werksessies, waarin we samen formuleren hoe veiligheid op de werkvloer er voor ons als gezelschap uit moet zien, en in teambuilding: rondom de voorstellingen en repetities of op de jaarlijkse heidag(en).

Op advies van de NAPK (de Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten) kwamen we in 2022 als werkgever onze medewerkers tegemoet in verband met de opgelopen inflatie en energiekosten. De Veenfabriek heeft hieraan van harte en in ruime zin gehoor gegeven: Alle

in totaal 50 acteurs, musici, technici, ontwerpers, componisten, regisseurs, productieleders, kantoorpersoneel etc. die gedurende het jaar 2022 met of voor ons hadden gewerkt – niet alleen in loondienst maar ook ZZP-ers – ontvingen in december een extra tegemoetkoming naar rato van 400 euro bij 1 fte, en met een minimum van 50 euro. En een heerlijk warme deken voor de feestdagen.

5.2 BESTUUR | DIRECTIE

In 2022 waren er vijf vergaderingen van bestuur en directie

7 februari

11 april

28 juni

6 september

15 november

De langst zittende bestuursleden zijn volgens afspraak per 7 februari (A.W. Kist en F. de Ruiten) en 11 april (Tijn Folmer) uitgetreden en zij zijn bedankt voor hun uitstekende verdiensten: zij konden de Veenfabriek met een gerust hart in nieuwe, kundige handen achterlaten.

Met Jan ter Horst (jurist), Falk Hübner (musicus/theatermaker/onderzoeker) en Mark Minkman (financiën) zijn de portefeuilles inhoudelijk al vrij evenwichtig ingevuld. De Directie en het Bestuur, streven echter naar een vertegenwoordiging die een meer gewogen afspiegeling is van de maatschappij. Er is in 2022 werk gemaakt van het actief benaderen van vrouwelijke bestuur kandidaten, met een niet-Europese achtergrond. Maatschappelijk gezien is het goed nieuws dat Veenfabriek niet de enige is die in deze specifieke doelgroep zoekt. Helaas betekent dit ook dat van de vele benaderde kandidaten op onze lijst tot nu toe bijna niemand beschikbaar is gebleken.

Per september is als vierde lid Vashti de Caluwé toegetreden, cultureel ondernemer van Caribisch-Zeeuws Vlaamse afkomst. Zij is leidinggevende en adviseur in met name cultuureducatie en al vele jaren een trouwe volger en fan van de Veenfabriek. Een vijfde bestuurslid werd wenselijk geacht en gezocht, maar in het najaar kreeg Sandra van Boetzelaer onverwachts de kans op een nieuwe uitdaging: per 1 december startte zij als zakelijk directeur bij De Schuur in haar thuisstad Haarlem. Een mooie stap, die haar na de ruim vier jaar inspanningen voor de Veenfabriek van harte is gegund!

Na het uitzetten van de vacature hebben de overige bestuursleden Vashti – gezien haar profiel, CV en ook nog Leidse wortels – gevraagd om Sandra's plek in te vullen. Met enthousiasme heeft ze hierop gereageerd: per 1 december is zij voor 0,8 fte in dienst getreden. In maart vond 2023 een evaluatie- en voortgangsgesprek met het bestuur plaats met een positieve uitkomst.

Voor 2023 zal bijvoorbeeld door het inschakelen van netwerken als Binoq Atana, Colourful People (en wellicht een actieve wervingscampagne via LinkedIn) worden getracht om aanvullende bestuursleden te werven, om een meer diverse en multiculturele samenstelling te bewerkstelligen.

DE DIRECTIE BESTOND IN 2022 UIT

Artistiek leider | Joeri Vos

Zakelijk leider | Sandra van Boetzelaer (tot 1 november 2022)

Zakelijk leider | Vashti de Caluwé (per 1 december 2022)

UITTREDENDE BESTUURSLEDEN 2022

Voorzitter | dhr. A.W. Kist (per 7 februari 2022)

Advocaat, voormalig D.-G. Nederlandse Mededingingsautoriteit en voorzitter College van Bestuur Universiteit Leiden. Geen nevenfuncties.

Penningmeester | dhr. Y.H.M.N. Folmer (per 11 april 2022)

Voormalig ondernemingsbestuurder Heineken, Douwe Egberts en Royal Hausmann & Hötte BV

Nevenfunctie: penningmeester van Stichting Theatergroep Ilay

Secretaris | dhr. F.C. de Ruiter (per 7 februari 2022)

Klavecijnist/musicoloog, voormalig directeur Holland Festival, Festival Oude Muziek Utrecht, Koninklijk Conservatorium, emiritus decaan/hoogleraar Universiteit Leiden

Nevenfuncties:

- president van het European House for Culture, Brussel
- voorzitter van de Festival Hub Nederland in het kader van het EFFE (Europe for Festivals, Festivals for Europe)- project; pilotproject van de Europese Commissie, uitgevoerd door de European Festivals Association, Brussel
- voorzitter van de Stichting Amsterdam Baroque Orchestra&Choir
- voorzitter van de Stichting Trace (interculturaliteit, in het bijzonder tussen Indonesië en Nederland)
- bestuurslid van de Schuurman Schimmel van Outerenstichting (beurzen voor onbemiddelde studenten); Amsterdam/Maastricht Summer University (organisatie van (zomer-)cursussen op het terrein van kunst, cultuur, erfgoed en citizenship); Muziekfonds Mauricio Kagel (bestemming van legaat)
- Prorector Universiteit Leiden (voorzitten promotieceremonies, openbare verdediging proefschrift en verlening doctoraat)

ZITTEDE BESTUURSLEDEN

Voorzitter | Jan ter Horst (per 1 november 2021)

Advocaat, bedrijfsjurist, mediator

Nevenfuncties:

- bestuurslid bij de Feteris Semper Labor Stichting te Den Haag
- partner bij Legaltree Advocatuur / Notariaat te Leiden

Secretaris | Falk Hübner (per 1 december 2021)

Lector Artistic Connective Practices aan Fontys Hogeschool voor de Kunsten in Tilburg, Nederland. Hübner heeft een achtergrond als componist, theatermaker, onderzoeker en pedagoog en is betrokken bij verschillende samenwerkingen binnen en buiten de kunsten.

Nevenfunctie: redactielid van Forum+, tijdschrift voor onderzoek en kunst, gevestigd in Antwerpen

Penningmeester | Mark Minkman (per 1 januari 2022)

Financieel directeur bij de NPO

Nevenfuncties:

- Stichting Nederlandse Datakluis, lid van Raad van Toezicht (onbezoldigd)
- CNV Vakmensen, vice-voorzitter Raad van Toezicht (bezoldigd)

Bestuurslid | Vashti de Caluwé (per 28 juni 2022, tot 15 november 2022)

Cultureel ondernemer en zangeres. In 2022 Interim-manager van De Meerpaal Academie & Kunstwerkplaats en projectleider MDT Univercity bij Studio Moio.

Oprichter/ontwikkelaar van ZangExpress: digitale muziekmethode voor het basisonderwijs.

Nevenfunctie: Lid raad van toezicht Roodkapje Rotterdam, portefeuille Diversiteit & Inclusie.

5.3 CODE DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Oscar Wilde zei het al: ‘de meeste mensen zijn andere mensen’. In al onze producties viere we verschillen en tellen we de som der delen. We koesteren de diversiteit aan karakters, kennis, her- en afkomst. Het onderzoekende, nieuwsgierige en speelse muziektheater dat wij voorstaan kan gewoonweg niet zonder en dat is goed zichtbaar in wat wij maken.

In onze traditie van Theater voor Keti Koti maakten we met KOKEN MET AMBA dit jaar voor het eerst een kindervoorstelling waarin het slavernijverleden via spelen met muziek en eten werd ontrafeld. Een vrolijke reis, via de niet zo vrolijke route, terug naar de oorsprong. Waarbij duidelijk werd dat het verhaal niet alleen van de nazaten van de slachtoffers is, maar ook van de afstammelingen van de slavenhouders. Gedeelde geschiedenis werd zo zichtbaar gemaakt.

‘Amba’ hoort inmiddels in het vaste repertoire en Theater voor Keti Koti blijft een belangrijk moment in het jaar waar wij ons zullen blijven laten zien en uitspreken voor erkenning van het – soms ook lelijke – verleden. En waarin we altijd op zoek zullen blijven gaan naar nieuwe verhalen die omwille van het collectieve bewustzijn verteld moeten worden.

MARIA MARIA MARIA, maar ook h/AI had een diverse cast, zelfs met ‘AI’ als niet menselijke hoofdpersoon. Diversiteit betekent ook dat we verder kijken dan de stereotyperingen die bij afkomst of genderidentiteit op de loer liggen. Uiteindelijk is ieder mens uniek, ook binnen de community waar die oorspronkelijk geworteld is of was. We zouden kunnen zeggen dat ons publiek via het toneel van Syrië naar Spanje, van Frankrijk naar Amsterdam, via Haarlem naar Marokko en Duitsland is gereisd. Om via een zelfs buitenmenselijke tussenstop in de ‘persoon’ van AI, richting Zuid-Oost Azië te gaan en uiteindelijk in Suriname en het Caribische gebied terecht te komen. Tegelijkertijd schuilt in dit soort opsommingen het gevaar dat spelers, mensen, acteurs, musici, worden gereduceerd tot hun afkomst of achtergrond, terwijl voor ons de keuze voor de professionals met wie we werken altijd wordt ingegeven door een artistieke overweging. De Veenfabriek methode kan niet anders dan putten uit de verschillende persoonlijkheden, (klank)kleuren en

smaken die de wereld rijk is om per voorstelling tot een complete creatie te komen. Dit zit in ons DNA.

Minder vanzelf gaat dit ‘aan de kantoor kant’. Zoals hierboven al werd genoemd, is het – ondanks de expliciete wens en proactieve en gerichte zoektocht – nog niet eenvoudig om bijvoorbeeld in het bestuur een meer diverse samenstelling te bewerkstelligen. We zijn ons als gezelschap terdege van bewust dat op dit gebied nog genoeg werk aan de winkel is en dit heeft blijvend onze aandacht, ook bij te vervullen vacatures in de toekomst.

Vashti de Caluwé’s nevenfunctie als lid van de Raad van Toezicht van Roodkapje Rotterdam – broedplaats voor onconventionele en schurende beeldende en performance art – is hierbij behulpzaam: zij is daar verantwoordelijk voor de portefeuille Diversiteit & Inclusiviteit en brengt deze expertise in bij de Veenfabriek.

5.4 FAIR PRACTICE CODE

De Veenfabriek onderschrijft de Fair Practice Code en leeft deze ook consequent na.

Werknemers en zelfstandigen in de culturele sector zijn in de regel niet goed georganiseerd, hebben vaak andere talenten dan het zakelijke en zijn daarmee kwetsbaar. COVID heeft dit nog zichtbaarder gemaakt dan voorheen. Culturele instellingen zoals wijzelf hebben hiermee een extra verantwoordelijkheid: als de waarde van kunst al niet binnen de sector wordt erkend, waar dan wel?

Sinds 2017 werken we daarom strikt volgens de CAO Toneel en Dans en aanvullende arbeidswetgeving. Inmiddels zijn we ook consequent in het zorgvuldig vastleggen van eigendoms- en auteursrechten, voor onszelf en voor onze opdrachtnemers. Onze arbeidsovereenkomsten zijn eensluidend en voor iedereen is helder wat de grondslag is voor tarifiering. Voor 2023 is iedereen in loondienstverband opnieuw geïndexeerd conform functieschaal en het aantal ervaringsjaren. Opdrachtnemers/ZZP-ers wordt altijd een

aanbod gedaan waarbij we de CAO als uitgangspunt nemen en het passende bruto-loon met een factor 1,5 vermenigvuldigen om tot een passend honorarium te komen. Een financieel voorstel is voor zowel ZZP-ers als werknemers in loondienstverband bovendien altijd onderhandelbaar. Hierbij zitten we nooit onder het minimale salarisniveau dat iemand conform CAO en ervaringsjaren zou moeten krijgen. De Veenfabriek is aangesloten bij branchevereniging NAPK (Nederlandse Associatie voor PodiumKunsten) en het SFPK (Sociaal Fonds Podiumkunsten).

Voor een klein gezelschap als wij is het menselijk kapitaal het belangrijkste bezit dat we hebben. Ondanks een aantal personele wisselingen (nieuwe productieleider en zakelijk leider) is er sprake van zowel een goed draaiend artistiek als zakelijk team en zal er extra worden geïnvesteerd in, en gestuurd op interne continuïteit.

In 2022 hebben we – zoals eerder genoemd - geïnvesteerd in scholing van onze marketingmedewerker en het voornemen is er om hier in 2023 opnieuw budgetruimte voor vrij te maken. Niet alleen binnen deze afdeling, maar ook bij de zakelijke leiding en bureaumanagement m.b.t de thema's HR en finance. Het mes snijdt hierbij aan meerdere kanten: investeren in persoonlijke en professionele groei is inhoudelijk verstandig, kan besparingen opleveren omdat bepaalde zaken op termijn niet meer extern hoeven worden uitbesteed en werkt bovendien loyaliteit in de hand.

Een ander thema is teambuilding. Een organische verbinding tussen hardware en software, hoofd en hart, kantoor en artistiek is van levensbelang om ervoor te zorgen dat de Veenfabriek – als een zichzelf aanzwengelend vliegwiel – kan blijven groeien. Ook hier zal in de toekomst meer in worden geïnvesteerd.

5.5 VEILIGHEID OP DE WERKVLOER

Wat in 2021 is gestart, het gezamenlijk formuleren van wat een veilige werkvloer voor ons betekent, heeft in 2022 vervolg gekregen. In onze arbeidsovereenkomsten en contracten is een statement over veiligheid op de werkvloer opgenomen en iedereen die met en voor de

Veenfabriek werkt, krijgt bij aanvang van een nieuw project ons productieboekje. Hierin besteden we uitgebreid aandacht aan het bijzondere werk dat we in deze sector met elkaar doen en wat dat werk soms teweeg kan brengen. En dat dit betekent dat we altijd met elkaar in gesprek moeten proberen te blijven, maar dat je ook het recht hebt om met iemand te praten wanneer iets gebeurt dat je niet prettig vindt. Al deze teksten zijn ook in het Engels vertaald, aangezien we met veel mensen werken voor wie Nederlands niet de eerste taal is.

Standaard statement in overeenkomsten

“In het kader van een veilige werkvloer onderschrijft Stichting De Veenfabriek onderstaande verklaring. Iedereen die met en voor ons werkt, heeft het recht om te werken in een veilige werkomgeving: een omgeving vrij van angst, vrij van elke vorm van intimidatie en vrij van pesterijen. Binnen deze samenwerking waarderen wij elkaars verschillen en verwelkomen we wat eenieder van ons heeft bij te dragen. We behandelen elkaar te allen tijde met respect. Als we onderworpen worden aan of getuige zijn van intimidatie en pesterijen spreken wij ons uit, wetende dat we gehoord worden en serieus worden genomen.

Bij deze overeenkomst hoort het Veenfabriek Productieboekje, waarin je behalve praktische informatie ook nadere toelichting vindt over do's, dont's en bij wie je terecht kunt wanneer er iets is waarover je je uit wilt spreken.

Wij kijken uit naar een fijne samenwerking!”

Ons productieboekje wordt inmiddels als voorbeeld gebruikt bij onder andere ArtEZ toneelschool en de HKU acteursopleiding. Bestuurslid Falk Hübner bracht het productieboekje bovendien bij Fontys Hogeschool voor de Kunsten in, waar zowel de theater-opleiding als ook het management-team van de hele Hogeschool door de werkwijze van de Veenfabriek worden geïnformeerd en geïnspireerd.

Artistiek Leider Joeri Vos is in 2022 het gesprek gestart met de studieleiders van ArtEZ en HKU, waarin thema's en vragen rondom (sociale) veiligheid werden verkend en opvattingen en ervaringen werden uitgewisseld. Er werd gesproken over hoe opleidingen en het

werkveld beter met elkaar kunnen samenwerken in begeleiding en voorbereiding van stagiairs en net afgestudeerde makers. Met als doel het blijvend creëren van een inspirerende, vertrouwde en veilige werkplek voor iedereen. Dit gesprek wordt in 2023 vervolgd.

Aandachtspunt voor volgend jaar is het nog helderder formuleren van het intern protocol waarin we uiteenzetten wat de verschillende mogelijkheden en stappen zijn ná een eventuele melding of vraag om advies. Namens het zakelijk team onderzoekt Vashti de Caluwé samen met Milena Haverkamp (team artistiek) hoe dit verder kan worden geprofessionaliseerd en ingebed.

VERTROUWENSPERSOON

In 2022 was Emilie Huisman onze externe vertrouwenspersoon. Er is één keer van haar diensten gebruik gemaakt en de kwestie is vervolgens tot een voor alle partijen goed einde gebracht. We zijn Emilie ontzettend dankbaar dat ze deze belangrijke rol op afstand heeft willen vervullen. Vanaf 2023 hebben we met Francien Resius een nieuwe externe vertrouwenspersoon. Zij is een zeer ervaren bedrijfsmaatschappelijk werker in non-profit en (semi)overheidsinstellingen en heeft bovendien een jarenlange ervaring als vertrouwenspersoon voor andere gezelschappen in de culturele sector en festivals zoals Awakenings en ADE. We zijn zeer gelukkig met haar komst

Veilige werkvloer

Om met het belangrijkste te beginnen: (Muziek)theater maken kan soms best moeilijk en kwetsbaar zijn. Om anderen met je werk te kunnen raken, word je soms zelf geraakt. Om tot nieuwe inzichten te komen moet er ruimte zijn voor schurende ideeën. Om andere perspectieven te zien, moet je de ander toelaten. Het is daarvoor noodzakelijk dat je kunt werken in een omgeving die veilig is en waarin je je gewaardeerd weet.

We willen een omgeving zijn waarin we zorgzaam, zorgvuldig en geduldig met elkaar zijn. Waar we naar elkaar luisteren en het makkelijk en vanzelfsprekend is om je uit spreken en om elkaar aan te spreken. Waarin we elkaar ondersteunen en de ruimte geven, maar ook uitdagen en scherp houden. Een omgeving waarin vergissen menselijk is en je altijd vragen kunt stellen. En waarin je ook zeker niet het gevoel hoeft te hebben dat je op eieren loopt. Een omgeving waarin we helemaal niet over alles hetzelfde hoeven te denken of doen. En waar we onze verschillen vieren, koesteren en juist als onze grootste kracht zien.

Waar we kunnen lachen en makkelijk sorry zeggen en – vooral – gewoon hard aan het werk zijn. Een omgeving waar we alert, attent en geduldig zijn naar elkaar. Waar je ook best eens een dag niet lekker in je vel kan zitten of dingen moeilijk kan vinden. Waar ook dingen wel eens kunnen (moeten!) mislukken, waar je twijfels kan delen en waar je fouten toe kunt geven. Waar als er iets misgaat dat niet onder het tapijt wordt geschoven maar ook niet perse gelijk de wereld vergaat. Een omgeving vóór alles, waarin je altijd je grenzen aan kunt geven en ieders grenzen ook altijd gerespecteerd worden.

Natuurlijk betekent dit dat er geen plek is voor machtsmisbruik, seksuele intimidatie, racisme, pesten, roddelen etc. En voor die werkvloer, waar je gezond en veilig je werk kunt doen, is vooral veel meer nodig dan deze paar woorden hier. Het mag nooit iets worden dat we voor lief nemen: we hebben elkaar nodig om onze blinde vlekken te leren. Lees dit daarom als een uitnodiging om (opnieuw) samen het gesprek erover aan te (blijven) gaan.

Vertrouwenspersoon

Vaak is het natuurlijk het beste om iemand ergens rechtstreeks op aan te spreken. Maar soms wil/kan/lukt dat niet. Dan is het verstandig om er wel met iemand over te praten. Je kunt in eerste instantie altijd terecht bij onze productie leider Diane, of onze zakelijk leider Vashti. Maar als je dit liever niet wilt is kies je iemand anders: het belangrijkste is dat het iemand is waar jij je prettig bij voelt en die naar je luistert. Dat mag iedereen zijn.

Opties die wij je kunnen bieden:

- o Francien Resius is vertrouwenspersoon van de Veenfabriek. Een gesprek met haar is altijd in vertrouwen: zonder jouw toestemming wordt niemand geïnformeerd. Hieronder stelt zij zich even voor en vind je haar contactgegevens.
- o Loop je stage? Dan is er de vertrouwenspersoon van je opleiding of je stagebegeleider.
- o Ook de acteursbelangenvereniging ACT zet zich in voor een veilige werkvloer. Voor vragen hierover kun je mailen naar veiligewerkvloer@acteursbelangen.nl
- o Het belangrijkste is dat je helemaal zelf kiest met wie je praat. Het mag, maar hoeft dus ook niet iemand uit dit lijstje te zijn.

Ik ben Francien Resius en ben sinds begin dit jaar jullie externe vertrouwenspersoon. Ruim 30 jaar werk ik met veel plezier als bedrijfsmaatschappelijk werker en vertrouwenspersoon voor het bedrijfsleven, de Rijksoverheid en de culturele sector. Ik vind het kijken naar theater verrijkend en inspirerend en draag graag bij aan jullie

mooie werk.

Wanneer kun je een beroep op mij doen?

We willen allemaal optimaal presteren, plezier hebben in ons werk en we willen ons allemaal prettig voelen op werk. Toch kan het gebeuren dat je in een situatie komt waarbij je een vorm van ongewenst gedrag van een ander ervaart. Ongewenste omgangsvormen

hebben vaak te maken met intimidatie, pesten, agressie, discriminatie of seksuele intimidatie.

Natuurlijk is het altijd het beste om iemand hierop aan te spreken of er met iemand over te spreken die je vertrouwt in je nabije omgeving. Delen is helen! Praat erover, maak je zorgen bespreekbaar, werk aan een oplossing, zodat je je weer goed gaat voelen.

Toch kan het soms lastig zijn iets bespreekbaar te maken of om de juiste woorden te geven aan je ervaring. Op zo'n moment kan het zinvol zijn om mij in te schakelen en om samen te bekijken wat je kan helpen. De gesprekken zijn altijd vertrouwelijk.

Hoe kun je mij bereiken?

Bel mij op telefoonnummer +31 6-55192669 of stuur een mailtje: franresius@gmail.com

5.6 CODE CULTURAL GOVERNANCE

De voorgaande paragrafen geven een inkijk in hoe bestuur en directie in de praktijk functioneren en hoe ons morele kompas hierbij steeds weer leidend is.

De strikte naleving van de Fair Practice Code / Fair Pay en de serieuze en zorgvuldige manier waarop – ook zelfkritisch – wordt toegezien op het naleven van de Code Diversiteit & Inclusie sluiten aan bij de kernwaarden die we ook zonder het bestaan van deze codes zouden nastreven.

Bestuur en directie werken op harmonieuze manier samen, waarbij het bestuur soms op afstand en soms – op verzoek – van dichterbij de directie adviseert, ondersteunt, een luisterend oor biedt en waar nodig kritisch bevraagt.

Het bestuurslidmaatschap is 100% onbezoldigd en ten aanzien van de nevenfuncties wordt erop toegezien dat er geen sprake is van belangenverstremming.

5.7 TOEPASSING WNT

Niemand bij Veenfabriek werkzaam ontvangt een bezoldiging op of boven de WNT-norm.

REDACTIE

Lies Mensink | Hoofd Marketing Communicatie

Anna Musch | Communicatie & Vormgeving

Barbara Aniba | Offie Administrator

Joeri Vos | Artistiek Leider

Vashti de Caluwé | Zakelijk Leider

Stichting De Veenfabriek
Leiden

Inleiding

Doel

Het doel van Stichting De Veenfabriek is het produceren en van muziektheaterprojecten en producties.

Bestuur

Het bestuur van Stichting De Veenfabriek wordt in 2022 gevormd door:

A.W. Kist	Voorzitter	Tot 7 februari 2022
F.C. de Ruiter	Secretaris	Tot 7 februari 2022
Y.H.M.N. Folmer	Penningmeester	tot 11 april 2022
J. Ter Horst	Voorzitter	Per 1 november 2021
F. Hübner	Secretaris	Per 1 december 2021
M. Minkman	Penningmeester	Per 1 januari 2022
V.S. de Caluwé	Lid	Per 28 juni 2022 tot 15 november 2022

Directie

S. J. Vos	Artistiek Leider	Per 1 januari 2017
S. van Boetzelaer	Zakelijk Leider	Tot 1 december 2022
V. S. de Caluwé	Zakelijk Leider	Per 1 december 2022

Financiering

Stichting De Veenfabriek ontvangt meerjarige activiteitensubsidie producerende instellingen van het Fonds Podiumkunsten 2021-2024 (dossier 165400249/HON/26-11-2020).

Van de Gemeente Leiden wordt een jaarlijkse subsidie ontvangen, van € 99.140 in 2022 en een indexatie van € 1.041 in november

Subsidie FPK

Voor het jaar is toegezegd:	€ 673.308
Steunmaatregel Covid-19	€ 75.600

Subsidie Gemeente Leiden

Voor het jaar is toegezegd:	€ 100.181
-----------------------------	-----------

Een nadere specificatie van deze posten is opgenomen in de toelichting bij de exploitatierekening.

Eigen vermogen

Het saldo van het eigen vermogen bedroeg per 1 januari 2022	€ 560.712
Bij: Ontvangen subsidies en bijdragen 2022	€ 909.085
Bij: Directe en indirecte opbrengsten	€ 361.697
	<u>€ 1.270.782</u>
	€ 1.831.494
Af: Uitgaven 2022	€ 1.413.157
Af: creditrente 2022	€ 2.266
Saldo van het eigen vermogen per 31 december 2022	<u>€ 416.071</u>

Resultaat

In het verslagjaar is een exploitatiesaldo ontstaan van	€ -144.641
In het vorige boekjaar was het exploitatiesaldo	€ 205.045

Resultaatbestemming

	-144.641
Algemene Reserve	35.134
Bestemmingsreserve projecten 2022	-100.000
Bestemmingsfonds FPK	-79.775

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Balans per 31 december 2022

na resultaatverdeling

	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
ACTIVA		
Materiële Vaste Activa	<u>7.358</u>	<u>7.389</u>
Totaal Vaste Activa	7.358	7.389
Voorraden	48.610	46.402
Vorderingen	92.835	42.593
Liquide Middelen	<u>591.497</u>	<u>744.436</u>
Totaal Vlottende Activa	<u>732.942</u>	<u>833.431</u>
	<u>740.300</u>	<u>840.820</u>
PASSIVA		
Algemene Reserve	229.067	193.933
Bestemmingsreserves	155.000	255.000
Bestemmingsfonds FPK	<u>32.004</u>	<u>111.779</u>
Totaal Eigen Vermogen	416.071	560.712
Langlopende Schulden	158.500	158.500
Kortlopende Schulden	<u>165.729</u>	<u>121.608</u>
	<u>740.300</u>	<u>840.820</u>

Stichting De Veenfabriek
Leiden

Exploitatierkening over 2022

	2022	FPK begroting	2021
BATEN			
1 Publieksinkomsten Totaal	132.834	167.900	27.532
2 Sponsorinkomsten	- 0	15.300	- 0
3 Overige Directe Inkomsten	190.618	177.200	38.993
4 Totaal Directe Opbrengsten (som 1 t/m 3)	<u>323.452</u>	<u>360.400</u>	<u>66.525</u>
5 Indirecte Opbrengsten	26.550	18.500	35.269
6 Overige bijdragen uit private middelen	11.695	59.800	80.211
7 Totaal Eigen Inkomsten	<u>361.697</u>	<u>438.700</u>	<u>182.005</u>
8 Meerjarige subsidie Fonds Podiumkunsten	748.908	600.000	806.514
10 Meerjarige subsidie gemeente	100.181	100.000	97.483
11 Meerjarige subsidie overig	- 0	475.000	- 0
12 Overige bijdragen uit publieke middelen	59.996	100.000	101.413
13 Totaal Publieke Subsidies en Bijdragen	<u>909.085</u>	<u>1.275.000</u>	<u>1.005.410</u>
14 Totale baten	<u>1.270.782</u>	<u>1.713.700</u>	<u>1.187.415</u>
LASTEN			
1 Beheerslasten personeel	98.461	136.800	96.264
2 Beheerslasten materieel	99.778	107.300	109.625
3 Totale beheerslasten	198.239	244.100	205.889
4 Activiteitenlasten personeel	658.650	884.900	430.981
5 Activiteitenlasten materieel	372.600	552.600	268.149
6 Lasten Coproducties	183.667	- 0	74.874
7 Totale activiteitenlasten	<u>1.214.918</u>	<u>1.437.500</u>	<u>774.004</u>
8 Totale Lasten	<u>1.413.157</u>	<u>1.681.600</u>	<u>979.893</u>
9 Saldo uit gewone bedrijfsvoering	<u>-142.375</u>	<u>32.100</u>	<u>207.522</u>
10 Saldo rentebaten/lasten	-2.266	- 0	-2.477
12 Exploitatieresultaat	<u>-144.641</u>	<u>32.100</u>	<u>205.045</u>
	-0		
Resultaatbestemming			
Algemene Reserve	35.134		35.266
Bestemmingsreserve Ontdekkingen Festival	- 0		-25.000
Bestemmingsreserve Crossfade	- 0		-17.000
Bestemmingsreserve projecten 2022	-100.000		100.000
Bestemmingsfonds FPK	<u>-79.775</u>		<u>111.779</u>
	-144.641	- 0	205.045
Personele Bezetting (beheer + activiteiten)			
Fte. Vast contract	2,63	2,4	2,63
Fte. Tijdelijk contract	4,59	3	2,14
Fte. Inhuur	6,68	11	4,1
Fte. totale personele bezetting	<u>13,90</u>	<u>16,40</u>	<u>8,87</u>

Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgemaakt op basis van de historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voorzover niet anders vermeld, tegen nominale waarde.

Winsten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Verliezen worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VOOR DE BALANS

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde of vervaardigingskosten verminderd met afschrijvingen bepaald op basis van de geschatte levensduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de aanschaffingswaarde of vervaardigingskosten.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Langlopende schulden

Langlopende schulden betreffen vooruitontvangen bedragen voor een periode langer dan een jaar.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Opbrengsten

Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten worden aan dezelfde periode toegerekend.

Exploitatiesubsidies

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen/waarvan de opbrengsten zijn gederfd/waarvan het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Bijzondere baten en lasten

Hieronder worden incidentele, niet tot de normale bedrijfsuitoefening van het jaar behorende baten en lasten verantwoord.

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Toelichting op de balans per 31 december 2022

Materiële Vaste Activa

Een overzicht van de materiele vaste activa is onderstaand opgenomen:

	vaste bedrijfsmid- delen	Totaal
Aanschaffingen	45.970	45.970
Cum. afschrijving	-38.581	-38.581
Boekwaarde begin	<u>7.389</u>	<u>7.389</u>
Investerings	1.899	1.899
Afschrijvingen	-1.929	-1.929
Mutaties	<u>-30</u>	<u>-30</u>
Boekwaarde einde boekjaar	<u>7.358</u>	<u>7.358</u>

Voorraden

31 dec 2022

31 dec 2021

Onderhanden werk

KRANT (Klap 1) 2022	- 0	43.902
RECHT (Klap 2) 2023	48.610	- 0
Oerol	- 0	2.500
	<u>48.610</u>	<u>46.402</u>
<u>Totaal voorraden</u>	<u>48.610</u>	<u>46.402</u>

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Toelichting op de balans per 31 december 2022

<u>Vorderingen</u>	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
Debiteuren		
Handelsdebiteuren	8.765	2.342
	<u>8.765</u>	<u>2.342</u>
Belastingen en premies sociale verzekeringen te vorderen		
Omzetbelasting	42.699	28.511
	<u>42.699</u>	<u>28.511</u>
	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
Vordering ter zake van pensioenen		
Sociaal fonds	- 0	233
	<u>- 0</u>	<u>233</u>
Overige vorderingen		
Waarborgsom	250	754
Toegekende subsidies	8.200	8.750
Vooruitbetaalde kosten	106	351
Nog te ontvangen baten/te factureren opbrengsten	27.815	- 0
Nog te factureren onkosten	- 0	152
Werkvoorschotten	5.000	1.500
	<u>41.371</u>	<u>11.507</u>
<u>Totaal vorderingen</u>	<u>92.835</u>	<u>42.593</u>
<u>Liquide Middelen</u>	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
Rekening courant bank		
ABN-AMRO .325	582.595	719.577
ABN-AMRO .872 produktierekening	8.833	857
ABN-AMRO Spaarrekening	- 0	23.040
	<u>591.428</u>	<u>743.474</u>
Kas		
Kas	69	962
	<u>69</u>	<u>962</u>
<u>Totaal liquide middelen</u>	<u>591.497</u>	<u>744.436</u>

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Toelichting op de balans per 31 december 2022

<u>Algemene Reserve</u>	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
Saldo op 1 januari	193.933	158.667
Mutatie uit resultaatverdeling	<u>35.134</u>	<u>35.266</u>
Saldo op 31 december	229.067	193.933

<u>Bestemmingsreserves</u>	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
Bestemmingsreserve Covid-19		
Saldo op 1 januari	155.000	155.000
Mutatie uit resultaatverdeling	<u>- 0</u>	<u>- 0</u>
Saldo op 31 december	155.000	155.000

Deze bestemmingsreserve stelde ons in 2022 in staat om risico's te nemen in de projecten. Vergeleken met de verwachtingen in 2021 waren publieksaantallen en -inkomsten ruim hoger in 2022. Waardoor we minder van onze bestemmingsreserves hebben hoeven inzetten. Dit geeft ons een goede uitgangspositie voor 2023.

Bestemmingsreserve projecten 2022		
Saldo op 1 januari	100.000	- 0
Mutatie uit resultaatverdeling	<u>-100.000</u>	<u>100.000</u>
Saldo op 31 december	- 0	100.000

Bestemmingsreserve ten behoeve van de grote productie in 2022.

<u>Totaal bestemmingsreserves</u>	<u>155.000</u>	<u>255.000</u>
--	----------------	----------------

<u>Bestemmingsfonds FPK</u>	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
Saldo op 1 januari	111.779	- 0
Mutatie uit resultaatverdeling	<u>-79.775</u>	<u>111.779</u>
Saldo op 31 december	32.004	111.779

Bestemmingsfonds is gevormd conform de richtlijnen in het handboek verantwoording meerjarigesubsidies 2021-2024 van het Fonds Podiumkunsten.

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Toelichting op de balans per 31 december 2022

<u>Langlopende Schulden</u>	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
Vooruit ontvangen subsidie		
Startvoorschot FPK	158.500	158.500
	<u>158.500</u>	<u>158.500</u>
<u>Totaal Langlopende Schulden</u>	<u>158.500</u>	<u>158.500</u>
<u>Kortlopende Schulden</u>	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
Schulden aan leveranciers en handelskredieten		
Handelscrediteuren	82.040	58.204
Belastingen en premies sociale verzekeringen te betalen		
Loonheffing	9.321	8.716
	<u>9.321</u>	<u>8.716</u>
Schulden ter zake van pensioenen		
Pensioenpremie	12.175	962
Sociaal fonds	649	- 0
	<u>12.824</u>	<u>962</u>
Verplichtingen inzake subsidies		
Vooruit ontvangen subsidie Nieuwe Makers	- 0	24.996
Vooruit ontvangen subsidie Gemeente Leiden onderhoud	9.000	- 0
	<u>9.000</u>	<u>24.996</u>
Overige schulden		
Vakantiegeld	11.282	11.859
Te betalen kosten	40.422	16.031
Overige overlopende passiva	840	840
	<u>52.544</u>	<u>28.730</u>
<u>Totaal kortlopende schulden</u>	<u>165.729</u>	<u>121.608</u>

Toelichting op de balans per 31 december 2022

Niet in de balans opgenomen rechten

Toegekende structurele subsidie 2021-2024

Door het Fonds Podiumkunsten is een subsidie toegekend in het kader van de Deelregeling meerjarige productiesubsidies Fonds Podiumkunsten 2021-2024

Voor 2023 is een subsidie van € 673.308 beschikbaar (indexering t/m 2022 - dossier 165400249).

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huurcontract

Er is een huurcontract overeengekomen met de Gemeente Leiden.

Deze overeenkomst is aangegaan voor de duur van 5 (vijf) jaar, ingaande op 1 januari 2013 en lopende tot en met 31 december 2017 automatisch verlengd tot en met 31 december 2022. Voor de nieuwe periode van vijf jaar wordt er nog onderhandeld (totale huurlast € 81.124 per jaar). Opzegtermijn van één jaar.

Lease overeenkomst printer

Er is een lease overeenkomst sinds 26 november 2018 voor een printer lopende tot en met 25 november 2023. Jaarlijkse last € 1.602.

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	<u>2022</u>	<u>FPK begroting</u>	<u>2021</u>
BATEN			
1a. Publieksinkomsten binnenland			
Recette	21.514	56.000	16.807
Uitkoop	96.552	111.900	10.725
Partage	14.768	- 0	- 0
	<u>132.834</u>	<u>167.900</u>	<u>27.532</u>
2 Sponsorinkomsten	- 0	15.300	- 0
3a Baten coproducties			
62% Verrekening aandeel VF in h/AI	96.474		
14% Verrekening aandeel VF in Pryor	87.193		
	<u>183.667</u>	<u>167.200</u>	<u>37.973</u>
3b Overige inkomsten			
Verkoop bijproducten	- 0	10.000	702
Overige publieksinkomsten	769	- 0	40
Auteursrechten	6.181	- 0	278
	<u>6.950</u>	<u>10.000</u>	<u>1.020</u>
5 Indirecte Opbrengsten			
Uitleen personeel	18.500	16.000	18.775
Huuropbrengsten	6.100	2.500	6.744
Overige indirecte opbrengsten	1.950	- 0	9.750
	<u>26.550</u>	<u>18.500</u>	<u>35.269</u>
6a Bijdragen particulieren inclusief vrienden			
Bijdragen door particulieren	100	- 0	1.736
Bijdragen door vrienden	175	- 0	2.225
	<u>275</u>	<u>- 0</u>	<u>3.961</u>
6b Bijdragen van bedrijven	20	- 0	- 0
6c Bijdragen van private fondsen			
Bijdrage Fonds21	1.700	- 0	- 0
Bijdrage PBCF	3.500	- 0	32.500
Bijdrage Lirafonds	6.200		- 0
Bijdrage overigen	- 0	59.800	43.750
	<u>11.400</u>	<u>59.800</u>	<u>76.250</u>

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	<u>2022</u>	<u>FPK begroting</u>	<u>2021</u>
BATEN			
8 Meerjarige subsidie Fonds Podiumkunsten			
Meerjarige subsidie Fonds Podiumkunsten	634.000	600.000	634.000
Bijdrage Covid-19	75.600	- 0	159.200
Indexatie	39.308	- 0	13.314
	<u>748.908</u>	<u>600.000</u>	<u>806.514</u>
10 Meerjarige subsidie gemeente			
Meerjarige subsidie Leiden	99.140	100.000	97.483
Indexatie	1.041		
	<u>100.181</u>	<u>100.000</u>	<u>97.483</u>
11 Meerjarige subsidie overig			
Meerjarige subsidie overig	- 0	475.000	- 0
	<u>- 0</u>	<u>475.000</u>	<u>- 0</u>
12 Overige bijdragen uit publieke middelen			
Incidentele/ overige bijdrage FPK	24.996	- 0	73.913
Overige bijdrage uit publieke middelen	- 0	100.000	- 0
Incidentele bijdrage provincie Gelderland (h/AI)	25.000	- 0	- 0
Incidentele bijdrage gemeente Leiden	10.000	- 0	27.500
	<u>59.996</u>	<u>100.000</u>	<u>101.413</u>

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	<u>2022</u>	FPK begroting	<u>2021</u>
LASTEN			
1 Beheerslasten personeel			
<u>De totale loonkosten zijn:</u>			
Bruto salarissen	266.965		221.780
Vakantiegeld	23.467		17.926
Loonheffingen en sociale fondsen	51.651		43.397
Pensioenpremies	31.802		24.814
Totaal	<u>373.885</u>		<u>307.917</u>
<u>Onderverdeeld naar:</u>			
Beheerslasten personeel	46.572		38.810
Activiteitenlasten personeel	327.313		258.857
Co-productielasten	- 0		10.250
Totaal salarissen	<u>373.885</u>		<u>307.917</u>
<u>Zakelijke directie</u>			
Salariskosten	6.222		- 0
Honoraria	43.147		51.749
	<u>49.369</u>		<u>51.749</u>
<u>Secretariaat/ administratie</u>			
Salariskosten	40.350		38.810
Honoraria	13.081		- 0
	<u>53.431</u>		<u>38.810</u>
<u>Overige personeelskosten</u>			
Ziekengeldverzekering/ Arbodienst	2.160		1.390
Ziekengeld uitkeringen*	-9.821		- 0
Telefoon/ computer/ werkplek	359		- 0
Reiskosten	1.092		542
Opleidingskosten	823		- 0
Overige personeelskosten	1.047		3.773
	<u>-4.339</u>		<u>5.705</u>
Totaal beheerslasten personeel	<u>98.461</u>	<u>136.800</u>	<u>96.264</u>

*Ziekengeld uitkeringen betreft zwangerschapsverlof

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	<u>2022</u>	FPK begroting	<u>2021</u>
LASTEN			
2 Beheerslasten materieel			
<u>Huisvestingskosten</u>			
Huur	23.605		22.977
Huur opslag	949		2.937
Huur overig	2.481		900
Gas/water/energie	12.000		27.075
Verzekeringen	485		2.822
Schoonmaak	12.697		3.950
	<u>52.218</u>		<u>60.661</u>
<u>Kantoorkosten</u>			
Kantoormateriaal	327		1.231
Kopieermateriaal	1.414		439
Lunchkosten	981		253
Abonnementen/lidmaatschap/contributies	7.589		6.033
Telefoon	794		537
Kosten internet	954		948
Automatisering	300		1.742
Reis- en verblijfkosten	5.462		6.319
Porti	7		418
Verzekeringen	2.225		314
Vergader- / bestuurskosten	448		- 0
Bankkosten	1.217		963
Computers/netwerk/onderhoud	871		345
Wervingskosten	765		280
Representatie	814		199
Administratiekosten	8.141		11.708
Accountantskosten	12.600		15.797
Overige algemene bedrijfskosten	272		219
Overige algemene publiciteitskosten	450		- 0
	<u>45.631</u>		<u>47.745</u>
<u>Afschrijvingskosten</u>			
Afschrijving inventaris	1.929		1.219
	<u>1.929</u>		<u>1.219</u>
Totaal beheerslasten materieel	<u>99.778</u>	<u>107.300</u>	<u>109.625</u>

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	<u>2022</u>	FPK begroting	<u>2021</u>
LASTEN			
4. Activiteitenlasten personeel			
<u>Artistieke directie</u>			
Salariskosten	82.613		71.289
	<u>82.613</u>		<u>71.289</u>
<u>Overig artistiek personeel</u>			
Honoraria	63.183		17.074
	<u>63.183</u>		<u>17.074</u>
<u>Uitvoerend personeel</u>			
Salariskosten	220.862		156.177
Honoraria	162.353		45.496
	<u>383.215</u>		<u>201.673</u>
<u>Technisch personeel</u>			
Honoraria	55.703		8.612
	<u>55.703</u>		<u>8.612</u>
<u>Overige personeel</u>			
Salariskosten	23.838		31.391
Honoraria	18.328		24.862
Honoraria Talentontwikkeling Reindier	17.503		71.507
	<u>59.670</u>		<u>127.760</u>
<u>Overige personeelskosten</u>			
Reiskosten	1.212		1.212
Ziekengeldverzekering	10.663		10.912
Ziekengeld uitkeringen	- 0		-7.683
Overige personeelskosten	2.392		132
	<u>14.267</u>		<u>4.573</u>
Totaal activiteitenlasten personeel	<u>658.650</u>	<u>884.900</u>	<u>430.981</u>

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	<u>2022</u>	<u>FPK begroting</u>	<u>2021</u>
LASTEN			
5. Activiteitenlasten materieel voorbereiding			
Huur repetitieruimte	55.080		49.090
Techniekkosten	137		199
Talentontwikkeling Reindier VB	572		32.692
Decor	12.702		800
Kostuums	5.548		- 0
Rekwisieten	548		165
Muziek/film/band	11.523		7.164
Geluid	869		100
Reiskosten	11.738		9.551
Verblijfkosten / sejours	4.870		842
Transport / vervoer decors	4.449		92
Overige voorbereidingskosten	1.252		1.090
	<u>109.287</u>	<u>161.100</u>	<u>101.785</u>
5. Activiteitenlasten materieel uitvoering			
Zaalhuur	3.589		3.125
Auteursrechten	3.870		
Representatiekosten	324		- 0
Grime	37		- 0
Decors	3.235		894
Kostuums	3.995		1.484
Rekwisieten	2.325		- 0
Techiekkosten	38.607		12.751
Reiskosten	13.025		3.161
Verblijfkosten / sejours	36.356		1.936
Talentontwikkeling Reindier UV	1.320		15.175
Transport / vervoer decors	9.327		1.323
Publieksopvang	1.707		400
Overige uitvoeringskosten	5.021		5.549
	<u>122.738</u>	<u>265.400</u>	<u>45.798</u>
5. Marketing			
Affiches en folders	1.016		788
Vormgeving/Foto's	6.783		6.565
Online Marketing	4.307		512
Honoraria publiciteit	94.893		79.109
Verspreiding	73		338
Overig drukwerk	9.636		6.375
Website	20.376		18.051
Marketing Reindier	- 0		2.690
Overige publiciteitskosten	3.491		6.138
	<u>140.575</u>	<u>126.100</u>	<u>120.566</u>

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	<u>2022</u>	FPK begroting	<u>2021</u>
LASTEN			
6 Lasten Coproducties			
Stichting Stichting Susies Haarlok - Groei	- 0		60.117
Stichting HNT - Keti Koti	- 0		6.257
Stichting Goed Bezig - Sound Like Juggling	- 0		8.500
62% Aandeel VF in h/Al	96.474		- 0
14% Aandeel VF in Pryor	87.193		- 0
	<u>183.667</u>		<u>74.874</u>
De gerealiseerde bijdrage van Veenfabriek in de coproducties was: 14% voor Pryor en 62% voor h/Al, van de totale lasten van deze producties. Dit <i>aandeel</i> wordt verrekend met de <i>baten coproducties</i> . Het <i>aandeel</i> is gelijk aan de kosten, de kosten zijn opgenomen in de normale exploitatie. Zie hoofdstuk 4.9 van het jaarverslag voor verdere toelichting			
10 Saldo rentebaten/lasten	-2.266	- 0	-2.477

WNT

De WNT is van toepassing op Stichting De Veenfabriek. Het voor Stichting De Veenfabriek toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (Algemeen bezoldigingsmaximum)

Gegevens 2022

	S.J. Vos	V.S. de Caluwé	an Boetzelaer
Functiegegevens	Artistiek Directeur	Zakelijk leider	Zakelijk leider
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/12 – 31/12	01/01 – 18/11
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,07	0,72
Dienstbetrekking?	ja	ja	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	64.515	4.342	43.148
Beloningen betaalbaar op termijn	7.635	587	- 0
<i>Subtotaal</i>	<u>72.150</u>	<u>4.929</u>	<u>43.148</u>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	14.400	154.899
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	- 0	- 0	- 0
Bezoldiging	<u>72.150</u>	<u>4.929</u>	<u>43.148</u>

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

WNT

De WNT is van toepassing op Stichting De Veenfabriek. Het voor Stichting De Veenfabriek toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (Algemeen bezoldigingsmaximum)

Gegevens 2021

	S.J. Vos	S. van Boetzelaer
Functiegegevens	Artiestiek Directeur	Zakelijk leider
Aanvang en einde functie vervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,76
Dienstbetrekking?	ja	nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	58.482	51.749
Beloningen betaalbaar op termijn	6.847	- 0
<i>Subtotaal</i>	65.329	51.749
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	158.840
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	- 0	- 0
Bezoldiging	65.329	51.749

Toezichthoudende topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.800 of minder:

Gegevens 2022

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE	Aantreden	Aftreden
A.W. Kist	Voorzitter		7 feb. 2022
F.C. de Ruiter	Secretaris		7 feb. 2022
Y.H.M.N. Folmer	Penningmeester		11 apr. 2022
J. Ter Horst	Voorzitter	1 nov. 2021	
F. Hübner	Secretaris	1 dec. 2021	
M. Minkman	Penningmeester	1 jan. 2022	
V.S. de Caluwé	Lid	28 jun. 2022	15 nov. 2022

In het boekjaar 2022 zijn geen uitkeringen gedaan aan topfunctionarissen wegens beëindiging dienstverband.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er ook verder geen functionarissen met dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Resultaatvergelijking

Toelichting bij substantiële afwijkingen (meer dan 10%) op de bij het Fonds ingediende begroting

Baten	Voordelig	Nadelig
Publieksinkomsten	€ -	€ 35.066
Sponsorinkomsten	€ -	€ 15.300
Overige inkomsten	€ 13.418	€ -
Indirecte opbrengsten	€ 8.050	€ -
Overige bijdragen uit private middelen	€ -	€ 48.105
Totaal eigen inkomsten	€ -	€ 77.003
Meerjarig subsidie Fonds Podiumkunsten	€ 148.908	€ -
Meerjarig subsidie Overig	€ -	€ 475.000
Overige bijdragen uit publieke middelen	€ -	€ 40.004
Totaal publieke subsidies en bijdragen	€ -	€ 366.096
Lasten		
Beheerslasten: personeelslasten	€ 38.339	€ -
Activiteitenlasten: personeelslasten	€ 226.250	€ -
Activiteitenlasten: materiële lasten	€ 180.000	€ -
Lasten coproducties	€ -	€ 183.667

Publieksinkomsten 35.066 nadelig 20,9%

De publieksinkomsten zijn lager doordat de begrote activiteiten in het kader van onze aanvraag voor Ontwikkelinstantie bij de BIS niet zijn doorgegaan

Sponsorinkomsten € 15.300 nadelig 100,0%

De geraamde Sponsorinkomsten worden niet gehaald, omdat deze waren begroot op een specifieke activiteit ism Universiteit Leiden als Ontwikkelinstantie bij de BIS. Deze activiteit zal deze gehele kunstplanperiode niet plaatsvinden en de bijbehorende Sponsorinkomsten zijn er dus ook niet.

Indirecte inkomsten 8.050 voordelig 43,5%

In 2022 waren de huuropbrengsten hoger dan begroot

Overige bijdragen uit private middelen € 48.105 nadelig 80,4%

Dit komt met name doordat in 2021 nauwelijks aanvullende fondsen zijn aangevraagd voor de projecten in 2022, deze keuze is gemaakt vanwege de grote onzekerheid op dat moment, over aard en vorm van toekomstige projecten ivm COVID

Totaal publieke subsidies en bijdragen € 366.096 nadelig 28,7%

In de begroting is een bedrag opgenomen van € 475.000 overige publieke middelen. Dit betreft de niet gehonoreerde bijdrage van de BIS als Ontwikkelinstantie. Ondanks een positieve beoordeling is deze niet gehonoreerd ('onder de zaaglijn') De met deze bijdrage samenhangende activiteiten vinden ook niet plaats. Dit verklaart alle grote verschillen tussen de realisatie en de bij het fonds ingediende begroting zowel aan de kant van de baten als van de lasten

Beheerslasten: personeelslasten 38.339 voordelig 28,0%

Zie vorige punt. Het verschil is geheel te verklaren door de activiteiten als Ontwikkelinstantie die niet doorgaan.

Activiteitenlasten: personeelslasten 226.250 voordelig 25,6%

Zie vorige punt. Het verschil is geheel te verklaren door de activiteiten als Ontwikkelinstantie die niet doorgaan.

Activiteitenlasten: materiële lasten 180.000 voordelig 32,6%

Zie vorige punt.

Lasten co-producties 183.667 nadelig 100,0%

Lasten co-producties waren niet apart begroot.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting De Veenfabriek.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting De Veenfabriek te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting De Veenfabriek per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Meerjarige Subsidies 2021-2024;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek Verantwoording Meerjarige Subsidies 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Telefoon 020 571 23 45

E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol van de Meerjarige Regeling 2021-2024 en het Controleprotocol WNT 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting De Veenfabriek zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast het jaarverslag en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag ander informatie die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek Verantwoording Meerjarige Subsidies 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720 en het Controleprotocol van de Meerjarige Regeling 2021-2024. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Meerjarige Subsidies 2021-2024, en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in het jaarverslag verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 31 mei 2023

Dubois & Co. Registeraccountants

 ValidSigned door G. Visser RA
G. Visser RA

**Stichting De Veenfabriek
Leiden**

Prestatieverantwoording

	Huidig boekjaar		Voorgenomen		Vorig boekjaar	
	Producties	Bezoekers	Producties	Bezoekers	Producties	Bezoekers
	1a	1b	1a	1b	1a	1b
1. Producties/programma's						
- Nieuwe producties	8	10.183	20		7	4.630
- Reprise producties						
- Nieuwe Co-producties	2	2.078	3		2	700
- Reprise Co-producties						
Totaal aantal producties	10	12.261	23	16.000	9	5.330
2. Regionale spreiding	3a	3b	3a	3b	3a	3b
- Regio Noord	23	4.824	12		20	33
- Regio Oost	4	263	8		4	48
- Regio Midden	1	28	5		22	1.033
- Regio West	37	3.374	40		21	712
- Regio Zuid	2	108	23		4	141
- Amsterdam	15	1.644	24		12	622
- Rotterdam	6	721	10		3	112
- Den Haag	6	658	14		4	197
- Utrecht	5	641	10		1	77
- Buitenland			4			
- Uitvoering alleen online					7	2.355
Totaal aantal	99	12.261	150	16.000	98	5.330
<i>Waarvan in de standplaats</i>	<i>19</i>	<i>1.897</i>	<i>37</i>		<i>16</i>	<i>466</i>
3. Aanvullende gegevens bezoekers						
Reguliere voorstellingen	90	11.122		15.000		5.330
Schoolvoorstellingen	9	1.139				
Totaal bezoekers		12.261		15.000		5.330
4. Overige gegevens activiteiten						
Educatieve activiteiten (2 x uitvoering ArtEZ project in Leiden, 1x verdiepingsprogramma MARIA MARIA MARIA)	3	180			2	
Inleidingen					4	
Anders/Overige (presentaties muziek en tekst uit MARIA MARIA MARIA)	2	145	12			
Totaal overige activiteiten	5	325	12	1.000	6	
Totaal						
Waarvan betalend		9.039		15.000		2.799
Waarvan niet betalend		3.547		1.000		2.531
Totaal aantal bezoekers		12.586		16.000		5.330

